

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్నపట్టణము 1914 సం॥ జూలై నెల 9 వ తేది గురువారము.
ఆనందనామచంద్రా ఆషాఢబహుళ ద్వితియ ౨.

No. 86
సంచిక ౮౬

శ్రీమదాంధ్రవచన మహాభాగవతము.

మే మిదినాకే పటములను జేర్చి మృదుమధురజైలిని శ్రీమద్రామాయణమును ప్రకటించుచున్నారమని వినియుందురు. అది ఇప్పుటికి సంపూర్ణమాయెను. ఆ ప్రకారముననే సంస్కృతము నందు వ్యాసప్రోక్తమైన శ్రీభాగవతమును మిక్కిలి తేటగా నీటుగులుకుజైలిని ముద్రించుచున్నారము. ఇందు శ్రీధరీయము, తిలకము, మునిభావప్రకాశిక పీఠాంశుపీయము అనేది వ్యాఖ్యలయందుగల విశేషాంశములను ఆయాస్థలములందు జేర్చించియున్నారము. ఈగ్రంథమును క్రొన్ రి పేజీల చిన్నపైజున గట్టిగానుండు కాగితములపై నచ్చిత్రించుచున్నారము. భాగవతోత్తములందఱును ఆదరాతిశయమును జూపి కాలవిలంబమును జేయక చందాదారులుగా జేరి మాకుత్సాహము గలిగింతురని యుష్విహ్నరుచున్నారము.

శ్రీభాగవతము వచనము-ప్రథమభాగము, కాలికోదైందు ప్రథమ, ద్వితీయస్కంధములు. చందాదారులకు ౧౦౦ ద్వితీయభాగము, తృతీయ, చతుర్థస్కంధములుచేరి ౧౪౦ తృతీయభాగము ౧౪౦ శాశ్వతపుచంకాదారులకు తపాలాఖర్చులుచేరి పై వెలలకు పంపబడును.

ఉత్తరరామాయణము-కంకంటి పాపరాజప్రణీతము దశసరికాగితములు కాలికోదైందు ౧౦౦ డిటో మిక్కిలి దశసరికాగితములు గిల్లుపేరు ౨౦౦ శ్రీకృష్ణకన్యామృతము-మూడవభాగములు, ఆంధ్రకాతాత్పర్యవిశేషములతోను ఆంధ్రపద్యములతోను, కాలికోదైందు గిల్లుపేరు ౧౦౦ అమరకోశము-త్రికాండము సటీకము, ఇంగ్లీషు అక్షరముతో ౧౪౦ ఆంధ్రవిభుంట్లుత్రయము- (ఆంధ్రనామసంగ్రహము ఆంధ్రనామశేషము సాంబనిభుంట్లువు) సటీకము, దశసరికాగితములు; కాలికోదైందు ౦౧౨౦ ఆంధ్రవ్యాకరణసంగ్రహము దశసరికాగితములు ౦౬౦ గ్రంథమోక్షము-సటీకా తాత్పర్యము, కాలికోదైందు ౦౮౦ రుక్మిణీకల్యాణము-సటీకా తాత్పర్యము, కాలికోదైందు ౦౮౦.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో, ఆనందాపైస్, మద్రాసు.

దినపత్రిక

—(౦)—

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

పత్రికయం దీక్రింది విషయములుండును.

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోదేశభ్యుదయమునకు సాధనభూతములైన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు, విద్యావ్యాపనము, వ్యవసాయవాణిజ్యవ్యవస్థలు, భాషాభివృద్ధిమొదలగు సకలోద్యమము లీపత్రికయందు స్వతంత్ర విభమున విపులముగ విమర్శింపఁబడును.

వార్తావళి.

ఆంధ్రోదేశవార్తలు, పరరాష్ట్రవార్తలు, విదేశవార్తలు, మొదలగు సమస్తవార్తలను సకాలమున సంగ్రహముగఁ బ్రచురింపబడును. ఆంగ్లపత్రికాపేక్ష లేకయే సమస్తవార్తలను వెంటనేదీనియందు జదువుటకు వీలుండును. ఆంధ్రోదేశవార్తావళిని సమకూర్చుటకై ప్రత్యేకప్రతినిధు లేర్పాటు చేయబడుదురు.

చిత్రపటములు.

ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు విషయములయొక్కయు స్థలములయొక్కయు చిత్రపటములును, చమత్కారచిత్రపటములును జనరంజకముగ ముద్రింపబడుచుండును.

రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు.

నిరంకుశాధికారమును తగ్గించుటకును ప్రజాతంత్రమును వృద్ధిచేయుటకును సాధనభూతములైన గ్రామవ్యవస్థలు, స్థానికపరిపాలనావ్యవస్థలు, రాష్ట్రీయవ్యవస్థలు, సార్వభౌమికపాలనావ్యవస్థలు, శాసననిర్మాణసభల వ్యవహారములు నుచితరీతిని స్వతంత్రవిభమున దీనియందు జర్చింపబడును.

మతసాంఘికచర్యలు.

జాతిమతపక్ష పాతమునుబూనక సకలమతావలంబులును, అన్నిజాతులవారును, భిన్నాభిప్రాయములను గలవారును నభివృద్ధినిబొందుటకుదగిన యుదారభావములును నాదర్శములును నిష్పక్షపాతబుద్ధిగో వ్యక్తీకరింపబడును.

హైకోర్టు తీర్పులు.

జనోపయోగములైన క్రొత్త హైకోర్టు తీర్పులు, బోర్డునిర్ణయములు, క్రొత్త చట్టములు, ధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశములును పత్రికయందు విరళముగా చెలుపబడుచుండును.

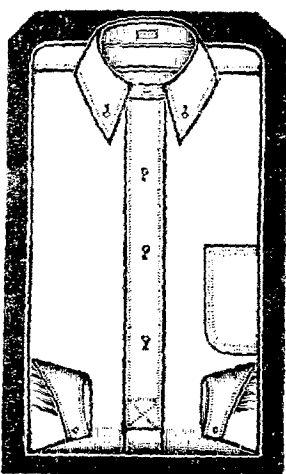
వ్యవసాయవాణిజ్యములు.

వ్యవసాయశాఖవారు చేయు విమర్శనలు, స్వదేశపరదేశముల లోని నవీన వ్యవసాయపద్ధతులు, యంత్రసాధనములు, లాభకరమైనపరిశ్రమ వ్యాపారములు, పరపతి సంఘములు, వానివలన గలుగులాభములు బహుధరలు మొదలగు విషయములు విరళముగా చెలుపబడును.

గ్రామవ్యవస్థలు.

గ్రామముల సుఖిష్ఠి కవసరమైన గ్రామపరిపాలనము, పంచాయతీసభలు, పరపతిసంఘములు, గ్రామపారిశుధ్యము, వైద్యసహాయము, విద్యావ్యాపనము మొదలగు విషయములు చర్చింపబడును.

ట్వీల్ వస్త్రము.

మొదటికోణము శీర్షిల్లువస్త్రము
చౌక 1-కి రూ. 18-8-0
రెండవకోణముది ,, 12-0-0
సాధారణరకముది 10-8-0
ఇంట్రిమ రంగులుగల
వస్త్రము 1-కి రూ. 2-4-0
వ్రాయునప్పుడు
మూడుచుట్టుకొలత
యెంతో, జొమ్ము పన్ని
అంగుళములలో వ్రాయ
వలయును.

మీ యూరికి దగ్గరనున్న వైల్డ్ ప్రేమను శేష వ్రాయును.
లండను ప్రేషింగు కంపెనీ,
87/88 రత్నబజారువీధి, మద్రాసు.
LONDON TRADING CO.,
37/38 Rattan Bazar Road, Madras.

గ్రంథప్రచురణములు.

ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు ముఖ్య గ్రంథములు పండితులచే జక్కగా విమర్శింపబడి భాషాభ్యుదయమునకును జ్ఞానాభివృద్ధికిని దగిన సాధనములు సూచింపబడును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలమెప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బావున
సార్వపుమెప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టిన
వనమూలికలచే హిందూదేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
సువాసనగలిగియుండును.
దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.
పంచభాషచిటి చూచికొనిన మోహము గలుగదు.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

ఇందుమతీ పరిణయము.

ఇదియొక చక్కనికావ్యము. అజమహారాజు యొక్క వివాహపు కథ. సుప్రసిద్ధుడైన కుమార ధూర్జటి మహాకవి ప్రణీతము. శ్రీనరసింహాపు రాయాంకితము. తిరుపతి వేంకటేశ్వరవర్ణితము తదితర చిత్ర పీఠికాలంకృతము.

వెల రు. 0-10-0.

ఆంధ్రపుస్తక భాండాగారములకై నుచిత ముగగు తదితరులకు ప్రైముల్యమునకును బంప బడు.

నలుమువారు :—

**THE HEAD CLERK,
Musunur Estate,
NUZVID. (Kistna Dt.)**

అని ప్రాసినచో బడయగలరు.

కుర్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మావద్ద మీయింటి నలంకరించు సామానులన్నియు సులభక్రయమునకు దొరకును. చెన్నపట్టణములో మాకంటే చతుకగా నమ్మువారు లేరు.

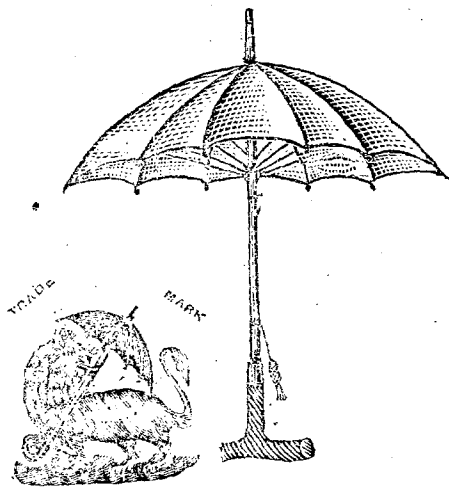
మడత కుర్చీ	1-8	1-2-0
కాక్ వన్ కుర్చీ సాదా	"	2-2-0
డిటో చేతులుగలది	"	8-12-0
ఇనుపమడత మంచము కాక్ వన్ గలది సింగిల్		10-0-0
డిటో స్ప్రింగుది		13-8-0
మట్టకం స్ప్రింగు		12-0-0
స్ప్రింగుతో టూపు సయితముగల ఇనుపమంచము (సింగిలు)		16-8-0

బీరువలు 8x4 అడుగులు	17-0-0
డిటో 5x8 28-0-0	డిటో మేలుకం 30-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ కేముడి	8-8-0
క్యాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన వారికి పంపెదము.	

పి. ఎస్. బాన్సుస్వామి పిల్లే అండుసన్
కానిపేట్ మేకన్సు 41/42 గార్టె బాగుడి, మదరాసు

మద్రాసు అంబ్రెల్లా మార్కెట్.

శ్రీ పురుషుల కుపయోగకరమైన మంచి మన్నెడి అన్ని రకముల గొడుగులు మాడుకాణమునందు చతుకగా విక్రయింప బడును. గొడుగులు ఇంగ్లాండునందు చేయబడినవి. సింహము మార్కు గలవి.

అన్ని రకముల అన్ని వైజుల క్రాఫ్ట్ మార్కుల టోపుల విక్రయమునకు సిద్ధముగ నుండును.

కాదుకాక! పరిశీలింప సార్థక.

Salay Mahamad Hajee Ebrahim & Co
227-229 Esplanade Road, MADRAS

సర్వ జీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సంతతివంటి ఒక వనమూలిక. ఇదియే మన పూర్వీకుల ఆతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొన వలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చు కొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును. నపుంస కత్వము పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మూత్రద్వారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజునంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పటుత్వమును దేహమునకు బలమును కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు పేహములను మొదలంట నాశనము చేయుటలో సంతతివంటిది. "సర్వజీవన్" ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరును నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల టిన్ను 1-కి 2-0-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

ప్రొఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగభీమ.
16కృష్ణపు మొదలిపిడి, తిరునల్లిక్కేటి మదరాసు

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అక్రైసులు వగ యిరా మార్పుటకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు పత్రికలు మాకు చేరలేదని వ్రాయువారు ఏయే తేదిల పత్రికలుచేరలేదో వ్రాయనియెడల జవాబు లొసంగుటకు వీలులేదు. గాన పత్రిక గానితేదిలు స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

తాము దినపత్రిక చందాదారులో, వారపత్రిక చందాదారులో వాసినయెడల చాలసులువుగా నుండుటయేగాక వారికి జవాబులు త్వరగా నొసంగ బడగలవు. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రింపించిన పేరును నెంబరుతోగూడ చించి పంపిన యెడల మాకు పని అతిసులభముగాన, అందరల్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నారు.

కొందఱు విలేఖకులు కాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగా వ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణాకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుంచి విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపుననే వ్రాసి పంపుదురు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాము.

[ఆం. ప. సం.]

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు,

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

విక్రయమునకు సిద్ధముగనుండు గ్రంథములు.

1. మార్గనిదానము:—సకలరోగములను గుర్తించుటకు వైద్యులకు మిగుల సుపయోక్తమగు గ్రంథము. వెల 2-0-0
2. పథ్యాపద్యము:—ప్రతిరోగమునకును పథ్యములను ఆపద్యములను అగు కష్టపులను బోధించును.

వెల చందాదారులకు 0-12-0 ఇతరులకు 1-0-0

3. ఆయుర్వేద పరిభాష:—మందుల జేయుటకును వాని లోగల కష్టపుల భేదముల దెలిసికొనుటకును వాని తూనికల నిష్ఠాయించుటకును ఉపయోగించు నిట్టిగ్రంథ మిది కుట లేదు. వెల చందాదారులకు 1-2-0 ఇతరులకు 1-8-0

4. అగ్రస్త్యవైద్యము:—దక్షిణదేశపు వైద్యసాంప్రదాయముల దెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

5. వక్షికర్మ:—పీచికారిజేయు విధమును దీనివలన బోవువ్యాధులను దెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

6. శల్యశాస్త్రము:—దానినభ్యసించుక్రమము, శస్త్ర చికిత్సా స్వరూపము, మొదలగు వానిం దెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

7. ఆయుర్వేదము:—ఆయుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనత అందలి భేదములు, మొదలగు వానిని విపులముగ దెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

N. B. మాగ్రంథమాలలో ముద్రితము లైనట్టియు కాబోవు నట్టియు, గ్రంథముల నన్నిటిని కొనువారు చందాదారులుగా నెంచబడుదురు. అట్టివారు దరఖాస్తుతో 0-2-0 పంపవలెను. లేదా, వి. పి. తో వసూలుచేయబడును.

ప్యాకింగ్ పోస్టేజీకర్చులు కొనువారే భరించవలయును.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,
ఆయుర్వేదాశ్రమం. జార్జిటౌన్, మదరాస్.

కండ్లకు చలువ జేయును.

మెదడుకు బలమిచ్చును.

ఎండవేడిమి చెలియకుండుట కుపాయ మేమి.

అమృతాంశులక తైలము.

ఇది యేమి జేయగలదు.

తలపోట్లను, తలనొప్పలను, మెదడునందలి వేడిమిని, అన్నివిధములగు తలనెప్పులను, నిజముగ అనేకులకు మాన్పినది. విద్యార్థులకు యోచనా పరులకు ప్రాణమిత్రము.

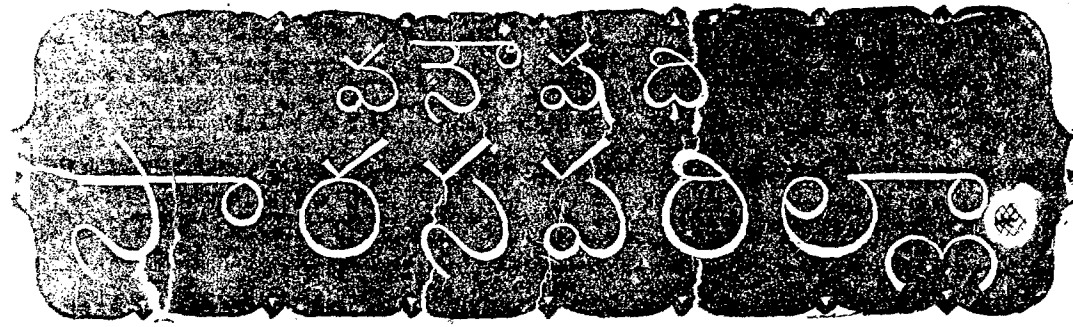
వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-12-0. బుడ్డి 12-కి రు. 8-0-0.

ప్యాకింగుపోస్టేజీ వేరు.

కోరువారికి క్యాటలాగు లుచితము.

వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యు,
ఏ. వి. యస్., ఏ. యమ్. బి.,
ఆయుర్వేదాశ్రమం, మదరాస్.

అధికముగా కోరువారు సమీపముగ లైలు స్టేవక్ దెలుపవలెను.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపోట్లు, చాతవాయువుపోట్లు, రసపట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.

ఒక సీసానుండును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

సీసా వెల రు. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనసవాడి. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

పాగయోడల రాక పోకలు.

చెన్నపురి నావాగ్రయమునం దున్నవి.

1914 సంవత్సరము 9 వ తేది

ప్రముఖ పేరు	బయలుదేరిన స్థలము.	తేది.	పోయెడి స్థలము.	తేది.
క్లెఫ్ టెక్స్ టైల్	లివర్ పూలు	8 జూలై	కలకత్తా	16 జూలై
మక్స్ టెక్స్	కోల్కత్తా	5	లండను	9
ప్రెస్ కెన్ ఫె	ఆంధ్రపురము	6	కలకత్తా	9
టాటా	ప్రెయిటన్	8	ప్రెయిటన్	9
ట్రీస్టు	కలకత్తా	7	ట్రీస్టు	9
ఎక్స్ మా	నాగపట్నం	6	రంగూను	10
ఖాలా	రాచి	7	కలకత్తా	12

రానున్నవి.

సంబంధము	బాంబాయి	9 జూలై	కలకత్తా	9 జూలై
ట్రాన్స్ లెక్స్ ఫె	క్రెస్టియన్ యూ	10	కలకత్తా	10
నూమిడియన్	ట్రీస్టు	11	రంగూను	11
జీరా	కలకత్తా	11	కోలంబు	11
నివాసా	కలకత్తా	12	లండను	12
అంకూటి	కలకత్తా	12	నెటూల్	12
టాండా	లండను	12	కలకత్తా	13
జానన్	ఆఫ్ఘనిస్తాన్	15	కలకత్తా	15
అంకూటి	టాటా	26	కలకత్తా	26

ఈ తేదీలలో కొంచెము మార్పులు.

వాతావరణ స్థితి

1914 సంవత్సరము 9 వ తేది

ప్రదేశములు	తేది	ఉష్ణోగ్రామము.	వర్షపాతము.	
			అంగుళాలు	మిమీ.
గోపాలపురము	29.405	84.5	77.2	0.18 21.80 10.93
వాల్తేరు	29.417	90.4	72.9	0.04 13.99 8.74
కాకినాడ	29.607	91.0	77.5	... 8.81 8.38
బందరు	29.528	92.3	75.3	0.65 6.89 8.07
గుంటూరు	..	92.8	75.0	0.90 6.21 ...
నిల్లూరు	29.571	99.0	78.8	0.03 3.67 3.43
మద్రాసు	29.595	96.2	81.1	0.14 3.57 4.79
కడప	29.628	94.0	81.4	... 4.20 3.80
నాగపట్నము	29.661	96.1	80.5	... 2.37 4.41
కోలంబు	29.767	85.7	79.7	... 30.53 29.84
తిరువనంతపురము	29.783	82.6	76.7	0.48 28.79 28.55
చిత్తూరు	29.793	84.6	75.9	0.32 42.68 51.72
కర్నూలు	29.756	82.0	74.9	2.80 48.95 54.56
మంగుళూరు	29.734	84.5	75.2	0.03 57.79 56.45
బాంబాయి	29.597	81.8	78.6	0.90 18.98 26.76
హైదరాబాదు	29.55	74.0	74.0	1.06 12.97 7.47
అనంతపురము	...	81.6	76.9	... 3.47 4.92
బళ్లారి	29.504	80.5	77.1	... 2.11 5.22
కర్నూలు	29.590	83.4	78.2	... 4.08 5.99
కడప	29.617	84.0	79.5	... 7.43 6.22
చెంగళూరు	29.655	78.0	69.0	... 10.38 9.60
కొడైకనాడు	22.665	54.5	53.4	0.86 18.62 5.02
ఉదకమండలము	22.888	55.8	53.2	0.04 14.38 15.27
కోయంబుత్తూరు	29.712	77.1	73.2	0.01 1.63 17.97
వెల్లూరు	29.612	84.5	81.6	... 6.50 7.52
నెలమ	29.684	70.0	75.4	... 10.69 11.03
తిరుచనాపల్లి	29.681	82.8	80.2	... 2.74 6.84
భద్రకోట	29.698	84.8	80.7	... 5.46 6.59
మధుర	29.702	83.8	78.3	... 4.77 7.22
తిరువల్లూరు	...	...	...	... 0.91 4.98

దీర్ఘకల్పము సంవత్సరము వాయుభారము తగ్గినది. ఈ గ్రహముల పక్షిమోక్షైతర భాగమున విశేషముగను, ఈ భాగమున మన స్వప్నముగను కలదా వాయు గమనము దీర్ఘకల్పము యొక్క ఉత్తరభాగమున 2 హస్తముగ నున్నది. చెన్నపురి తీరమునం దుత్తరము దిక్కున నష్టపరిమాణము చాల తగ్గినది. విశ్వుటి కోణము 100 డిగ్రీలకంటె నధికముగ తగ్గినది. ఈ భాగములలో రాత్రులందు వేడిమి భూములు

కంటె తక్కువగా నున్నది. మబ్బులు దట్టముగా పడియున్నవి. పడమటి తీరమున వర్షము తగ్గినది. తూర్పుతీరమునం దెల్లలు పడుచున్నవి.

నూచన:—బాంబాయి తీరమునందు వాన అధికముగా కురియవచ్చును. నెట్టగాడ్డులు పీచునంతకంటె తూర్పుతీరము నందు వర్షము కురియవచ్చును కనుపడదు.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్న

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

వృత్తాంతములు.

మద్రాసు ఎక్స్ పోజిషన్ కలెక్షన్:—ఈ కలెక్షన్ వారు శ్రీయుత పి. సంబంధమొదలియారిగారిచే రచింపబడిన సారాంశర నాటకమును, ఆరవమున శనివారము రాత్రి (11-7-14) 9 గంటలకు వి. పి. హాలులో బ్రదర్స్ చేరు.

చెన్నపట్టణములోని యాదిగమ ప్రదేశములలో కేటి రాత్రి 10 గంటలు మొదలుకొని రేపు ఉదయము 5 గంటల వరకును కొలాయిలవలన నీటిస్థాయి నిలిపివేయబడును:— తిండియా, రేట్ల, బార్డిట్లను, పోలీస్ హాకము, ఎగ్జిక్యూ, వేచేరి, చింతాద్రిపేట, తిరువల్లిక్కేణి, వైలాపురం.

సుమారు రెండుమాడు సంవత్సరములనుండి మచిలీపట్టణములో నివసించుచుండిన బాలశంకర వివేకానందస్వామి మీద చెడునడకలతో తీసికొనిరాబడిన కేసు పెట్టుకొన్నట్లు దివ్యుడీకలెక్టరు కోర్టులో విచారింపబడి వీరు నిర్దోషులని కొట్టివేయబడినది.

బాంబాయిలో న్యాయము సుమారు రెండువందలమంది విద్యార్థులు జరుపుచున్నప్పటికి స్వంతభవనము లేక విద్యార్థులు చాల అవసరముగా నున్నది. దొరతనమువారు స్థలమును కొని భవనము కట్టించుటకు ప్రయత్నించి పునాదులు వేసి పని నిలుపుచేసియున్నాడు. త్వరలో పనిసాగించింపజేసి భవనము గట్టించెదరు గాక యని తిల్లి బలరామయ్యగారు వ్రాయుచున్నారు.

గోదావరి జిల్లానుండి వెదురుపాకలో మేనెల 22 వ తేది సాయంత్రము శ్రీమాన్ ములుగు రంగారావులయ్య వాంగారి యాధిపత్యముక్రింద నొకసభ జరుపబడినది. అప్పుడు కాకినాడ కావరపులగు కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యకాస్తులుగారు విచ్చేసి సనాతన ధర్మములను గురించియు, ఆర్యులను మనకుగల భేదమును గురించియు నట్టిధర్మసభలవల్ల కలిగిన లాభములను గురించియు నుపన్యసించిరి. ప్రసిద్ధులు గారగు శ్రీమాన్ ములుగు రంగారావులయ్య వార్లంగారు బ్రహ్మయ్య కాస్తులుగారి ఘనతను కొనియాడుచు నాలుగు క్లోకములు చదువగా సభ్యులెల్లరు జయప్రదముగా కరతాళ ధ్యానములుచేసిరి. తరువాత బ్రహ్మయ్యకాస్తులవారి ఆధిపత్యముక్రింద జరిగినసభయు సనాతన ధర్మసభకు సభ్యులయ్య ప్రకారము దంతుర్తి చిన సుబ్బయ్యగారు ప్రసిద్ధులుగాను, అప్పల కనకయ్యగారిని కేట్రుగారిగాను, మల్లాపూరుగారు ప్రజరుగారు నేర్పాటు చేయబడిరి.

భట్ల వెనుమర్తి బాలికాసాతకాల ద్వితీయ సంవత్సరమున సమావేశమైనది. తీవ్ర సాయంత్రము మా రెండు స్నేహితులతో రివిన్యూ యిన స్నేహితులవారగు కావరపు వేంకటచలం, బి. ఏ గారు యాధిపత్యముక్రింద జయప్రదముగా జరుపబడినది. సుమారు 100 మంది సభ సలంకరించిరి. ఏత త్వమయమున సదరుపాతకాల ప్రధానోపాధ్యాయుడగు భుంతుల వేంకట రమణయ్యగారిచే రచింపబడిన శ్రీ కల్యాణి విలాసమును రూపకము బాలికలచే నవ్వంత మనోహరముగా బ్రదర్శింపబడినది. అనంతరము కోటము ప్రదర్శింపబడినది. పిమ్మట రాజభక్తి సూచకములగు పాటలు పాడబడినవి. అంతట శ్రీ రివిన్యూ యిన స్నేహితులవారచే విద్యా ప్రభావము శ్రీ విద్యా వత్సకలీలను గూర్చియూ రాజభక్తి గూర్చియు నుపన్యసించబడినది. తనపరి విద్యావతులగు శ్రీమతి వల్లూరుపల్లి నరసమంబ, వల్లూరుపల్లి అన్నపూర్ణ మాంబ, కోటి రామరత్నమ్మ, దేవినేని మహాలక్ష్మమ్మ గార్లచే నొసంబడిన శర్మరాదులు వాలికలకు పంచివెట్టబడి మీటింగు ముగింపబడినది అంతట సారి బూబమాంబ వ్రాయుచున్నది

గ్రంథ స్వీకారము.

ఆంధ్ర చంద్రాలోకము 80 పుటలుగల వావిట్ల రామస్వామి కాస్తులు అందు సన్ను, చెన్నపురి. వెల రు 0.6.0.

ప్రస్తుత రామ కర్తవ్యము జయదేవునిచే రచింపబడిన చంద్రాలోకము విశేష ప్రాచీనగ్రంథము కాకపోయినను సంస్కృతాలంకారగ్రంథములలో నెల్ల మిక్కిలి సులభమైనది. వ్రాయబడినదగుటచే సంస్కృత విద్యార్థులందఱుచే ప్రథమమున నభ్యసించబడు చుండును. అప్పయదీక్షితులు మొదలగు మహా పండితులుకూడ దీనికి వ్యాఖ్యానముల రచించిరి. సంస్కృత కావ్యాలంకారముచే యాంధ్రమునగూడ నుపయోగించబడుచుండుటచే 18వ శతాబ్దములోని ప్రసిద్ధకవిశ్రీధరుడగు అశ్వమేధునిచే నది యాంధ్రీకరింపబడి పండితాదరమునవడిసియున్నది. ఇప్పుడు అక్కిరాజు ఉమాకాంతము పంతులుగారు దీనికి మంచి వివరణమును వ్రాసి మూలమును శోధించిరి. జయదేవుని కాలమును నిర్ణయించుచు నీయన వ్రాసిన పీఠిక ప్రస్తుతమున కంతగా సందర్శింపకపోయినను చాల నేర్పుతో వ్రాయబడినది. ఈ గ్రంథమునందు అచ్చులో లేని యాంధ్రమును ప్రసిద్ధ సంస్కృతాంధ్రగ్రంథ ప్రచారకలగు వావిట్ల రామస్వామి శాస్త్రి కంపెనీవారు టిక్కెట్ చక్కగ ముద్రించుట సంతోషకరము.

ప్రపంచచరిత్ర. (సు. గా. హరిసర్వోత్తమరావుగారు ఎమ్. ఏ. చింతాద్రిపేట, చెన్నపురి)

గతకాలము నెరిగి వర్తమానము విమర్శించి భవిష్యత్తును నిరూపించుకొన గడంగుట ఇప్పుటి కర్తవ్యము. ఇట్టి భావమే ముఖ్యతము. దీనినే చరిత్రజ్ఞానమందును. ఈ భావము వ్యాపింపజేయు నుద్దేశముతో ప్రపంచచరిత్రమును బ్రకటింప దలపెట్టితిని. అని గ్రంథకర్తగారు పీఠికయందు వ్రాసియున్నారు. ఈయందేశము భాసునయ్యును. ముందు గ్రీకుల చరిత్రను ప్రారంభింపబడినది. పాశ్చాత్య నాగరకజనము భావమునకు మూలాధారులై ఆత్మగౌరవ నాయకత్వమున జగ మెల్ల వ్యాపించి యున్నచిర యాదేశీయుల చరిత్ర మనశ్శ్రవణనీయును. ఈ గ్రంథమున కనుబంధముగా నొక చక్కని గ్రీకుదేశపు పటముగూడ జేర్చబడియున్నది.

ప్రింగ్లీ నూరనార్యుడు. విమర్శము. 68 పుటలు. వింజయూరి రంగారావులుగారు. 151 విక్టోరియా హోమ్లెట్, తిరువల్లిక్కేణి మదరాసు. వెల రు 6-0-0.]

ఆంధ్రకవిత్వావిమర్శకు గ్రంథమాలయొక్క ప్రథమకు సుమారు 50 గ్రంథము చెన్నపురి రాజధాని కళాశాలలో పట్టపరీక్షకు జరుపుచున్న వింజయూరి రంగారావులు గారిచే మొదట కళాశాలయందు ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజమున చదువబడినది. ఆంధ్రవిద్యార్థులకు నాంధ్రనామములకు ఆంధ్రమున తమ యువనామముల వ్రాయబాకయు వ్రాసినదానిని చదువబాకయు పాట్లు పడుచున్న యాకాలమున విద్యార్థుల కాంధ్రభాష యందింత యుక్తిచూపము కల్గి యుండుట యంతయు సంతోషకరము. ఆంధ్రవిమర్శకు గ్రంథముల నూరనార్యుని గ్రంథముల విమర్శించుట యంతయు గింది యాగ్రము నీయనచాల సరసముగా వ్రాసిరి.

[జీవభవనము 100 పుటలు. జి.వి. చలపతి నాయుడు గారు గూడూరు, నెల్లూరుజిల్లా]

ఇందు పశువులరోగముల వివరమును వాని చికిత్సా పద్ధతులను స్పష్టముగా సులభమైనది వ్రాయబడినది. వ్యవసాయ దారులు మొదలగు అనేక సాధారణముల కిది చాల యుపయోగకరము. మ. 0.6.0. గ్రంథకర్త యగు రంగయ్య నాయుడుగారు రాజకీయ పశుచికిత్సా భాగము విశేషమగుచును సుపాదించి యనే కాంక్ష గ్రంథముల సహాయమున దీనిని వ్రాసివెట్ట కనుపట్టుచున్నది. చలపతిరావు నాయుడుగారి పేర వ్రాసికొనువారి కీ గ్రంథము చితముగ బంపబడును.

[జీవకారుణ్యము. 140 పుటలు. గ్రంథకర్త కారుపల్లి శివరామయ్యగారు. కొరటగిరి, డెంకినికోటపాట్లు నేలంజిల్లా, వెల 0-6-0.]

ఇందు గోరతుణముగూర్చియూ, మధ్య మాంసముల వలన నష్టములగూర్చియూ మిక్కిలి చక్కగ వివరింపబడి విశిష్ట వాదల సరస్వతీరామ ఖండింపబడినది. స్వస్థియు విశేషము పండితుల వాక్యములు విశ్లేషణపట్ల వెల్లె శేర్మబడినవి. గ్రంథకర్తగారు దీనిని రచించుటకు చాల శ్రమపడినట్లును సందియములేదు ఈ గ్రంథమునందలి ముఖ్యము ఆంధ్రదేశము నందెల్ల వ్యాపింపదగియున్నది.

మండలసభలు—దేశభాషలు.

దేశీయులకొక సలహా.

మండలసభల మూలమున దొరతనమువారికి ప్రజల కష్టముల దెలియజేయుపరమమును విషయ మిందుక. యాలోచించ గలసియున్నది. (1) జాతీయ మహాసభయు, దాని కాఖిలగు రాజధాని కమిటీయను, ఉపకాఖిలగు మండల కమిటీయను, మరియు రాజధాని సభలు మండలసభలు మున్నగు గాజీయ వ్యవహార నిర్వహ సభలన్నియును దొరతనము వారికి బ్రజల కష్టములను తెలియజేయుటకు మాత్రమే యేర్పడినవో, ప్రజలకు రాజకీయ విషయముల బోధనాసంఘటకు మేరసాధనము లేమిట? ప్రజలను ప్రజానాయకులను దమతమ యభిప్రాయములను బరస్పరము తెలియజేసికొని చర్చించుకొనుటకై యొక్కచో శత్రునట్టి సాధనాంతరములు లేకుండునపుడు, అట్టి ప్రధానకార్యమును సమగ్రముగ నెరవేర్చుటకుగాను మండలసభలకైనయన కాశమిచ్చుట యవసరము.

(2) దొరతనమువారికి ప్రజాభిప్రాయమును నివేదించు పనిని మండలసభలు పూనుకొనవలసినయవసర మేమైనకలదా? జనసామాన్యమునకు సంబంధించు ముఖ్యసమస్యలను జాతీయ మహాసభవారు ప్రతిసంవత్సరమును జర్పించుచునే యున్నారు. రాజధానికలముత్రము సంబంధించు ప్రశ్నములన్నియు రాజధాని సభలందు జర్పించబడుచున్నవి. మరియు నింతకంటె ముఖ్యమైనదేమన, నూతనముగ నేర్పరుపబడిన శాసనసభలందు పాలకుల కెదురుగనిలిచి వాదములను జరిపుటలకు మన నాయకులకు నుత్తముగు నవకాశ మేర్పడియున్నది; ఎక్కడనో సభలయందు తీర్మానముల నామోదించుటకంటె దీనివలన నెక్కువగుణము కలదు. మండలసభవా రాలోచింపవలసిన కేవల స్థానికసమస్యల విషయముననైన, పరాయియును మండల జనుల కనేకులకు దెలియనిదియగు భాషయందు జర్పలను జరుపవలయునను నిర్బంధములేకుండ, మాండలిక ప్రముఖులును స్థలజాలును కలుగులాభనష్టములకు పాధ్యులునగువా రొక్కచో శ్రేణి చర్చించినయెడల వీరి యభిప్రాయము లెక్కువ గౌరవనీయములుగ నుండుననుటకు సంశయములేదు. ఇట్టి సంవత్సరములలో దొరతనమువారు తమ యభిప్రాయములను దెలిసికొనవలయు ననెడి యాతురతచే, మండలసభవారు తమ దారిని విడచి యాంగ్లభాషాసహాయము నపేక్షించు నవసరము బోలెగా లేకుండును.

(3) తిర్వాత నాలోచింపవలసిన విషయ మేమన— ప్రజానాయకులెవరు? ప్రజలెవరు? కొందరికి, అందులో ముఖ్యముగ నాంగ్లవిద్య నభ్యసించిన వారికి, ఈ విషయమున సరికాని యభిప్రాయములు కొన్ని కలవు. ఆంగ్లభాషయందు పుష్కల సింప గలవాని మాత్రమే నాయక నామమున కర్హు లనియు, అట్టివారే ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించువారుగ నుండవలసియు అభిప్రాయము సాధారణముగ గలదు. మరియు నాంగ్లభాషను గ్రహించు సామర్థ్య ముండియు నాభాషలో నుపన్యసించుటకు శక్తి చాలనివారు సాధారణముగ సభలందు శ్రోతలుగనే యుండుట తటస్థమును; ఇట్టివారుకూడ జనసామాన్యములలోని వారే యని సాధారణముగ బొరబాటు పడు చుండును. పాలకులకు సంబంధించినట్టి కాని పాలకులకు సంబంధించినట్టి కాని, యాధిక సాంఘిక రాజకీయ విషయముల గురించి జరుగు బహిరంగద్యములలో దేనినైన నిలకింపుడు; అన్నిటియందును ఈ మిథ్యాభిప్రాయ ముండియే యున్నది. అట్లు కాకుండిన, ఆమరణనాయకత్వము వహించి యుండు మన నాయకు లెన్నడైన నేవిషయమును గురించి యైన సరైన సంఖ్యాకలగు విద్యావంతుల యెదుటనే కాక జన సామాన్య లకు గూడ ఉపన్యాసములిచ్చి యుండవలెను. ఈ నెట్లలో నెవరైన ప్రజాభిప్రాయ విషయములగున్న దేశభాషలో జర్పించి యవసరము తీయనేరరా? ఇంగ్లీషు నెరుగని వారందరను జనసామాన్యమును పేరనే వ్యవహరింప బడుచున్నారు. రాజకీయ వ్యవహార దృష్టిని యింతకంటె గొప్ప పాఠశాలేదైన నుండునా? సార్వభౌమిక శాసనసభలకును, స్థానిక శాసన సభలకును, మ్యునిసిపాలిటీలకును, క్లబ్బాలకు బోధకులకును బ్రతినిధులను నియోగించునట్టి ముఖ్యులే కాక, సంవత్సరములు అచభవశాలును నైయుండి స్థానిక సందర్భములను బాగుగ నెరిగి విశేషముగ బలకుబడి కలిగి యుండునట్టి భూస్వాములను వణిక్కువో జనులుగురువ, ఇంగ్లీషు తెలియని జనసామాన్య మనబడువారిలోనే కేరమున్నవను సంగతిని మరచియున్నారు నిజము మ్యునిసిపాలిటీలు మున్నగు స్థానిక స్వపరిపాలనము లన్నిటికిని

ముఖ్యాధికారుగ నుండువారు వీరే వీరినే జనసామాన్యముని పిలుచుచు, యిదిగలలో అత్యున్నత సేయక, యింకను ఉపేక్షించుచునేయున్నారు. యుక్తాయుక్త మాలోచింపక, ఆంగ్లభాషాభాషము లేనిమాత్రమున వీరిని రాజకీయోద్యమములలో జేర్చుకొనకున్నాడు. దీనికి ఫలముగ, కార్యాధికులుగ నుండువారిని దాటి రాజకీయోద్యోగమున లెవ్వయు జనసామాన్యమున వ్యాసంప బాలకున్నవి. సంఖ్యాబలమును, ప్రజాంగీకారమును, ధనసహాయమునలేక యెట్టి రాజకీయోద్యోగమున దేశోద్ధారణ కార్యమందు జయప్రదముగ నుండనోపదు. మన రాజకీయములం దీనితొంతమును మననాయకు లింతకు బాలముందుగనే యెరిగి యుండవలసివది.

ఇండియాలో యథార్థముగ బ్రజలెవరై యున్నారో, లేక యెవరై యుండవలెనో యను విషయమున సరియగు నభిప్రాయములకల వారగుదురని, జన బాహుళ్యమునకు గల కష్టములను గాని యభిప్రాయములను గాని దొరతనమువారికి నివేదించు స్వాతంత్ర్య మెవ్వఁకో యొక్కరికిమాత్రము ప్రత్యేకముగ నుండగూడదనుట యంతయుఖ్యమో నులభముగ నెరుగనగును. భూస్వాములును వణిక్కులును (పారివారి స్థితిగతులెట్లున్నను) ఈ స్వాతంత్ర్యమును గలిగియుండుటకు సమానమైన హక్కులేనివారా? రెండు కారణముల వలన, యీ ప్రశ్నమున కిచ్చును తేరము మనదేశపు ప్రస్తుతస్థితిని బట్టి యత్యంత ముఖ్యమైయున్నది. అందు మొదటిది; జనసంఖ్య యందు దధికాంశ మైయుండి వణిక్కులు భూస్వాము లాదిగాగల యీ ఇంగ్లీషు తెలియనివారలే ప్రతిభ నియాయకులై యుండుటచే, ఎట్టిప్రాతినిధ్య సంస్థాపనలకైన బునాదియై యున్నారు. రెండవది; నిజరూపమున బ్రజాభిప్రాయమును దాని యావద్బలముతోను దొరతనమువారికి మనము కనుపరచగలిగియుండవలెను. అప్పుడు మాత్రమే తమప్రయత్నములకు జయముకలుగనని మననాయకు లనుకొనవచ్చును. కావున జనులయందు దధికాంశముగ నుండువారిని దేశహితోద్యమముల నుండి వేలిజేయకుండుట దేశోద్ధారణ కార్యమునకు బాలము ఖ్యమై యున్నది. జ్ఞానమును బలుకుబడియు గలవారికి బ్రోత్సాహమిచ్చి, ప్రజానాయకులుగ నుండునట్లును ముఖ్యమగుదేశభాషలలో ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించు స్వాతంత్ర్యము నుపయోగించుకొనునట్లును జేయటం యవసరము.

సరస్వతి.

తృతీయ ప్రకరణము.

రామగోపాలునింట సరస్వతి కారు నెలలు గడచెను. సరస్వతి విద్యావిషయమున రాజేశ్వరి రామగోపాలునితో బంతుము బూసెను. క్రమముగా నది వివాహవిషయము దాక బ్రసరించెను. సరస్వతిని దమ కుమారునికి పెండ్లి చేసినదా నామె యెడ దనకు గల బాధ్యత యధిక మగుననియు నప్పుడామె విద్యాబుద్ధులయందు బోక్త్యము పుచ్చుకొని తనయధికారమును బూర్ణముగ జేర్చించు కొనవచ్చుననియు రాజేశ్వరి తలంపు. సరస్వతి విద్యావిషయము వచ్చినప్పుడెల్ల నూరివారి బిడ్డతోలి నీకేయని రామగోపాలు డనుచుండుటయే దీనికి మూలము. సరస్వతి సంపన్నురాలగుట మరియు కారణము. రామగోపాలునకు బాల్యవివాహముల యందెంతమాత్రమును నిష్ఠములేదు. అయినను సరస్వతి విషయము వచ్చినప్పుడెల్ల రాజేశ్వరి యామెపరిణయప్రసంగములలోనికిదింపుచుండును. అప్రశంసవచ్చినప్పుడెల్ల “మనపిల్లలింకను జన్మపిల్లలు. ఇది చదువు కొనవలసిన ప్రాయముగాని సంసారము చేయవలసిన నయస్సు కానుకదా! యుక్తవయస్సు వచ్చునపుటికి వారికి మనము కల్యాణము చేయలేక పోము. ఇప్పుడేమి లోందర వచ్చినది?” అని గంభీరముగా బ్రత్యుత్తర మిచ్చువాడు; కాని తన యభిప్రాయ మిట్టిదని యెప్పుడును జెప్పనాడు కాదు. అతనికి సరస్వతిని దన కుతునకిచ్చి పెండ్లిచేయు తలంపు కలదో లేదో యితరుల కెవ్వరికిని దెలియదు.

రాజేశ్వరి పట్టిన పట్టును విడుచునది కాదు. ఎవరెంత చెప్పినను వినునదియును గాదు. మంచిచె్నను జెడ్డయినను దనపంతుము సాగి తీరవలసినదే. తలచినవని సాగుదాక నామెకు నిద్రపట్టదు. ప్రసిద్ధినియును బిడ్డల వివాహము విషయమై రామగోపాలుని వేధించుచుండెను. అత డెందాక సహించగలడు? ఇంటిలోనిపోరు భరింప నెవ్వరితరము? రామగోపాలుగు భార్యతోను పడలేక విసిగి వేసారపోయెను బాల్య వివాహము లంగదాయకములు నుమి! అవివేకవతి యగు బలమాటలు పాటించి తానిమి గొలుపొందెదవు నుమి!

పదిలమునుమి! అని పడేపడే బోధించుంతరాత్మ బోధలొక మూలను నడచిధమున సుయ మొదవినపుడెల్ల హితోపదేశముచేయు నవిన సంస్కర్తల హితబోధ లొకమూలను నడచేపనిగా జెవినిల్లు గట్టుకొని సారెసారెకు యరస్వతి తర్కాలంకారుల పెండ్లి ప్రసంగములు దెచ్చి త్వగపెట్టి భార్యకొఱోదో (ద్రేకంబులగు బోధ లొకమూలను నాతనిని గలంచి, దోల యమాన మానసుని జేసెను.

‘పడతులయొద్ద నుగవారు కానిసీల’ని చెప్పిన నుకవి నూక్తి సత్యమునకు దూరముకానేరదు. రామగోపాలు డిట్టి యాంగ్లోభాషాసమయమున నేమిచేయవలయునో తోచక ముగ్ధుడై యుండెను. అట్టి సమయమున రాజేశ్వరి తనవంధిని విలిపించి సీతిగతులన్నియు దెలిపి యల్లునికి మామచేతగూడ దనయన్నమున కియ్యకొనుమని యుపదేశము చేయించెను రామగోపాలు డేనేకవిషయములయందు మామగారి యభిప్రాయములతో నేకీభవింపకున్నను నాయనయెడల భక్తి తాత్పర్యములు గలవాడగుటచేతను సహజముగా బెద్దలందు గౌరవము గలవాడగుటచేతను నాయనమాట కెదిరించి యేమియు బలుకలేక పోయెను. గాజేశ్వరికోరిక నెరవేరెను.

పెండ్లిపక్షలు శీఘ్రముగా జరుగుచుండెను శుభముహూర్తము నిశ్చయంపబడెను. రామగోపాలు ని మిత్రులగు నవిన సంస్కర్త లతని ననేక విధముల నిందింప మొదలిడిరి. రామగోపాలు డెవ్వరేమన్నను మారు పలుకక వివాహితునివలె నుండెను. అతని మతి చెదరిపోయినదని స్నేహితు లనుకొనిరి. కొందఱతడు దారిద్ర్యము దయ్యెనని యధిక్షేపించిరి. మఱి కొందఱు స్థిరచిత్తుడు కాదనిరి చంచల చిత్తుడై యైనను మా యల్లుడు మంచివాడుగాని మూర్ఖుడు కాదని యత్తమామలకు, మొదటమొదట నేమన్నను దనమగడు చినరకు తనమాట కడుగుదాటడని రాజేశ్వరియు, సంతసించిరి.

సుముహూర్తము సమీపించెను. రామగోపాలుని వెత్తనముగాని యంగీకారముగాని యిసుమంతయు లేకయే యెల్ల పనులును నడచుచుండెను. రాజేశ్వరి తండ్రి యామె యిల్లును వచ్చినట్లెల్ల వెచ్చ పెట్టుచుండెను. బంధువు లందఱితోపాటు శోధన దేశతలును రావించబడిరి. భజంత్రులు బాణసంచాలు సిద్ధపయ్యెను. బ్రాహ్మణులు భట్టులు పాటకులు పాటవలును విచ్చేసిరి. ఎదురుకొలు సన్నాహమును నూరేగింపు మహాత్మ్యమును నడచెను. విమ్మట నిర్ణీత శుభముహూర్తమున వివాహము యథాయోగ్యముగా బ్రవర్తిల్లెను. మూడవనాడు గొప్ప సదస్సు జరిగెను. బ్రాహ్మణుల కనేకులకు శాలువలును వలువలును సువర్ణములును బంచిపెట్టబడెను పెండ్లియందు జరుగ వలసిన మిగుల తాంబూలములు నప్పగింపలు దండాడింపులు సహితము సుసూచారములును లోపము లేకుండనే నాటి కానాడు క్రమముగా నడుపబడెను పెండ్లి యెరుదినములును జరిగిన యన్న దానమునకు మేరయే లేద రామగోపాలుని కీర్తి మిన్న ముట్టి తాండవమాడు చుండెను ఇంత యైనను నాతనియాత్మ కెంతమాత్రమును సంసరములేకపోయెను.

ఈ వివాహమునందు జరిగిన వన్నయు రామగోపాలుని యభిప్రాయములకు వ్యతిరేక కార్యములే మొదటిది వివాహమే బాల్యవివాహము. పెండ్లివది యూరేగింపు మహాత్మ్యము. పండిత పామర వివేచన లేకుండ జరిగిన సదస్సు, బోగము మేళములు బాణసంచాలు మొదలగు వారికై చేసిన యతికర్యము, ధౌత్రాపాత్ర పరీక్షలేని యన్న దానము, పసి పిల్లలకు మిగుల తాంబూలములు, నప్పగింపలు, శిష్యులులేని ఘటాధరుల వికట నాట్యములతో వియ్యములందు దండాడింపులు, కలహాయద్ధములదాక బ్రవర్తిల్లు వసంతివైభవము, ఒకటా? రెండూ? ఒకదానికంటె నొకటి యాతనిని విలపింపఁకుని జేయుటకే సాయములయ్యెను. రామగోపాలు డివి యన్నియు జూచివిగ్నిమైకెంది వేదురెత్తినవాని విధమున నేమియును దొచకమాచుచుండెను. పెండ్లి పడనమా పి యయ్యెను చుట్ట పక్కము లేవరియిండ్లకు వారు పోయిరి. నూతన గొప్ప నేరము చేసినవానివలె బ్రజలమై బ్రవర్తనైన జాడతోయిన బానికి వచ్చుట మానుకొనెను. నూడక వివాహమాచిక మగుదలమెత్తి మనుపటివలె సంగ్రహముగ సంభాషణము ముగించు మొగముతో నెం మెవరి చేరుచెప్పిన ప్రాణములేవి వచ్చెడిదో చుంకును. పిమ్మట నానంద ముదయించెడిదో వారిని జూచిన యెవరేమో జానంకలుముగా దోచెను. వారికొ భాషించుట నిపుడు ప్రాయముగ నుండెను. రాజేశ్వరిహృదయ తాపము మరణ ప్రాంత కాంతించెననుటకు సంశయములేదు. శైశవా మాత్రము క్రమ నవీనదంపతుల యభిప్రాయ మీ వివాహ పథ యందు నెట్లుండనో తెలిసికొనుటకు మనకిప్పుడు, విషయమున నేమి లాభమును లేదు లేదు. తెలిసి

ముదుసూరు తైలు కష్టములు

కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరువారి కొకవిన్నపము.

కుండేరు కాలన పట్టణదాది మా గ్రామభూమి లీకా లువ తెరచినవెంటనే, బావులకింద వెంటబడిన నారువలన సాగులు చేయబడు చుండెడివి. ఈ కుండేరుకాలననుంచి కాటూరునొద్ద నొకపెద్ద స్థానము యేర్పడి అక్కడినుంచి బావున పూడి ఛానల్ అను పేరునొక కాలువ యేర్పడినది. ఈకాలు వలో నేమాత్రమునీరును పారుదల కాగల పల్లపు భూములను పూర్వమునుంచి కాలువ తెరచిన వెంటనే సాగులు చేయబడు చుండెడివి. ఏ. బి. క్లాసుల నిర్ధారణ వచ్చినదాది వైచెప్పబడిన కుండేరుకాలనక్రింద భూములన్నియును, బావునపూడి కాలువక్రింద కొన్ని భూములును, ఏ. క్లాసు తరణములో సాగు చేసికొనుటకు డెల్టావారివలన కృష్ణాజిల్లా నెజిటీలలో, సాగు లకు పూర్వమే, కొన్ని సంవత్సరములవరకు ప్రచురపరచియుండిరి ఆయా సంవత్సరములందు ఆయాతరణములందే పూర్వము వలెనే సాగులు చేసికొనుచుండెడివారము.

ఏకారణముచేతనే మామూలుగా ఏ. క్లాసుగానుండు సదరు భూములను 1911 వ సంవత్సరములో బి. క్లాసుగా చేర్చుట తటస్థమాయెను. ఇది కడుంగడు విచారము. కాని ప్రజలయొక్క మొరలను వైచెప్పకారలెట్లలో ఆలకించి యా ఏ. క్లాసు తరణములోనే ఆసంవత్సరముందు సాగుదలకు నుత్తరవులిచ్చియుండిరి. సాగులుకూడ వెంటనే జరిగెను. ఇక 1912 సంవత్సరమును గురించి విచారించునపు కుండేరు ఛానల్ క్రింద నున్న భూములను మాత్రమే ఏ. క్లాసు లో చేర్చుటకు 'గెజెటిఫికేషన్' చేసినారుగాని బావునపూడి ఛానల్ క్రింద నున్న కొన్ని పల్లపుభూములు, కడకు వేసవిలో త్రాగుటకు సయితము నీరు సఫలించేయగలవి, ఈ డెల్టా వారి ఆలోచనలలోనికి రాకుండుట కడుశోచనీయము. అయి నప్పటికి ఒకానొక విధముగ కరుణను డెల్టావారు మాపుర జనులమీదను మాచాడువ భూములమీదను పారవైచి మా వందనములకు బాత్రులైరి. ఆపేతువువలన సదరు భూము లు ఏ. క్లాసు కాలమునందే సాగులుచేసి కొంటిమి. 1913 సంవత్సరమునందు మాకును మా భూములకును తిరిగి 1911 వ సంవత్సరము గలియే పట్టినది. అయ్యో! ఎట్టిదరవన నాటిదై. కాని యీ గ్రహణకాలము వెంటనే తొలగింపబడినందున, సదరు భూములను తిరిగి యీ సంవత్సరమందుకూడ ఏ. క్లాసు తరణమునందే సాగులు చేసికొన గలిగితిమి.

1914 సంవత్సరపు ఇక్కట్టులను గురించి వివరించుద మన్న మాటలు చాలవు. మేము విద్యావిహీనుల మగుటవలన మామూలుగానే, ముందువేసవి కాలములో బావులను త్రవ్వ వ్యయ ప్రయాసలకు వెనుదీయక మా నారుమళ్లయందు విత్తన ములను చల్లి నారులను వెంచి సిద్ధముచేసికొంటిమి. ఈ సంవ త్సరమందేమా గాని కాలవలు సకాలమునకు తెరువబడక ఆ లస్యముగా తెరువబడినవి. అయినను మా గ్రామమున కిరుప్రక్క ల వైచెప్పబడిన రెండు పెద్దపంటకాలువ లున్నప్పటికిని, ఆ కాలువలు వెల్లువలై ప్రవహించుచున్నప్ప టికిని మా భూములను మేము సాగు చేసికొన గూడదని డెల్టావారి ప్రకటనల నిటీవలన విని మామూలు పద్ధతిని డెల్టా యుద్యోగిగల యెద్దకు మాపుర జనులు సంఘములు సంఘములుగా పరుగిడ జొచ్చిరి. ఆవివ రిమును క్లుప్తముగా వివరించెదను. ప్రథమమున వోవర్ సీయరు మొదలు ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీయరు వరకు వాగ్రూపకము నను వ్రాత మూలమునను మా దురవస్థలను న్యాయవాదుల మూలమున విన్నవించుకొని మేము వెంచి సిద్ధము చేసిన నాగు కట్టలను కనుపరచు కొంటిమి. కాని ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీయరు దొరవారు బందరుపుర మ కాములోనుండి మాన్యాయవాదులవలన మామొర లాలకించి నీరులేదనియు, కృష్ణలో 11 అడుగులనీరు వచ్చినపుడు మీ భూములను సాగుచేసి కొనుటకు నుత్తర్య లిచ్చెదమని వాగ్దా నము చేసియున్నారు. వారి మకామును వెంటనే బెజవాడ పుర మనకు మార్చుకొనిరి. మేమును బెజవాడజేరి కృష్ణయెప్పు డు 11 అడుగులు వచ్చునాయని భగవంతుని గురించి ప్రార్థిం చుచుంటిమి. మా అద్దవనశముచేత రెండుమాడుదినములలోనే కృష్ణలో 11 అడుగులు నీరు కానవచ్చెను. ఆనీరును చూచిన పక్షదు దొరవారి వాగ్దానములు జ్ఞాపకమునకు వచ్చి మాసం తోషమునకు మొరలేకయుండెను. అంతట మేము 2వ జూలయిలేదని న్యాయ వాదుల వెంటపెట్టుకొని మా మొరలను దొరవారికి నివేదించితిమి కాని దొరవారి

వాగ్దానములు వ్యర్థములై యింకను హెచ్చునీరు వచ్చినగాని మీ ప్రార్థన లాలోచనలకు తేబడవని చెప్పిరి. ఈసందర్భము యీ ముదుసూరుగ్రామవైతుల బాధలకు మిలియే లేదు. ఈసం వత్సరమువెంచి సిద్ధముచేసికొనిన నీరు చొప్పునలే నెదిగి చెడి పోవుచున్నది. తాజాగా దున్ని తయారుచేసిన మట్టిలేనందున తిరిగి నారు వెంచుకొనుట కవకాశము గానరావచ్చుది. భూము లన్నియు దున్నబడి కొన్ని భూములు ఉరకవలనను, కొన్ని వెల్లువలనను తిడిసిపోయి అందలిసారము నిస్సారమైపోవు చున్నది. ప్రజల శాశ్వతము లుడుగక డెల్టాఆధికారులవెంట అనుచరులవలె తిరుగ బ్రయత్నించగా డేరొయోబ్యాగ్ఘములు ఒక్కమాటయెనను జవాబుచెప్పకయే వారివెంట ప్రెప్పుకొను చుండిరి. కృష్ణాయాస్టరన్ డివిజన్ ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీయరు దొరవారియెద్దకు ఎన్ని సార్లుపోయినను మా మొరలువారికి తెలి యక వారిమాటలమీద తెలియక వారు విసుగుపెంచి జవాబు లచే బయటకు త్రోసివేయబడుచుంటిమి. న్రయములకొర్చి వారి యొద్దకు న్యాయ వాదులను తీసికొని వెళ్లితిమి. కాని, న్యాయ వాదుల మాటలనుగూడ వారు వెడచెవిని బట్టసాగిరి. ఇట్టి సందర్భసమయమందు మన శాసన నిర్మాణసభయందు సభ్యులలో నొకరగు గౌరవనీయు లగు మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులవారు తిమిదనము నిచ్చి కరుణార్ద్రహృదయముతో శ్రీకృష్ణా డి. కలెక్టరుదొర వారికి విన్నవించుకొనవలసిగా నలహా నిచ్చినారు. అటు విన్నవించుటకు యీ తేదీనే మా పురజనులు కొందరు కలె క్టరు దొరవారియెద్దకు వెళ్లియుండిరి. ఇంతటనైనను శ్రీ కలె క్టరు దొరవారును డెల్టా యుద్యోగిగలమును మాయం దను గ్రహచిత్తులై మేము చెప్పుకొనేది సంగతులనువిని, విచారించి, యీ సంవత్సరము మేము వెంచి తయారుచేసికొనిన 15 పది పేను పుట్టినారును బరిక్షించినారు. చెడిపోకుండునట్లును సాగులు వెంటనే జరుగునట్లును వృధాగా మురుగుకాలువకు పోవునీరు నువయోగపరచు కొనునట్లును నుత్తరవు దయచే యింతురని నమ్ముచున్నాము—మదునూరు నివాసులు.

చాపట్ల వాదభూములు

రక్షణ నైస్యము.

(చంద్రమౌళి చిదంబరరావు పంతులుగారు.)

చాపట్లకు సమీపముగా నిసుకవంచ ప్రదేశమున కంటి చిరకాలమునుండి నిస్సారమై జలమయమై పల్లమై వాదయను పేరుగల యొక యూనరక్షేత్రముండెను. ఈ భూమి కొలది కాలము క్రిందటివరకు నేవ్యమున కనుకూలముగాక మురుగు పోవు సదుపాయము లేక, పంటనీరువచ్చు కాలము లేక నిరుపయోగముగా నుండెను. చాపట్లలోని వెక్కండ్రు జను లును చాపట్లకు సమీపముననున్న చిన్నచిన్న పల్లెలలో వసించు జనులందరును ముఖ్యముగా నలగాజును అనబడుచున్న నిమ్మ జాతి మనుజులును చిరకాలమునుండి నేటివరకు నవిచ్చిన్నవైన దుర్బర దరిద్ర నేవతాత్రాంతులై, దిన కూడును, కట్ట గుడ్డ యును లేక వేసంగికాలమున తాటిముంజలను, వానకాయన తాటిపండ్లను, తాటిపండ్లననుతో చేయబడు తాటిచాప యన బడు పదార్థమును కొన్ని దినములు తేగలను తిని యుదర పోషణ గావించుకొనుచుండుటవలనను, కొంతకాలము సమద్ర పరిసరాంతర్యమున దొరకు నీత, పుల్లచేగు, సేము, పాలమన్నగు పండ్లచేత దేవాపాతము నొందకుండ రక్షించుకొనుచుండుట వలనను, ఆటవిక కాభానిబంధనల కాశ్వత్వవలనను శరీర యాత్ర దుర్బలమై యూనరక్షేత్రమైన వాద భూమి నేగి శ్వంతరము లేక శరణ్యముగా జేసికొని కాయకష్టపడి ధనవ్యయముచేసి క్రమక్రమముగా నవృద్ధి నిష్పన్నైత దేశముల నను హవి నేవ్యముచేయారంభించిరి. వీరి కష్టములకు భగవంతుడు ఫల మొసంగెనోయన నానాటికి వృక్షములు ఊజించి వాదభూములయందు నీరునిలచుట, తగ్గెను. దొరతనము వారును నొకటి రెండు మురుగుకాలువల త్రవ్వించి మురుగుపోవు సదుపాయము గావించిరి. వేల కొలది రయతుల కన్నము గల్గెనని యందరును సంతసించు చుండిరి. కల్యాణవృక్షమైన ప్రాణముల కించుక వక్రమాంసములు గలిగి శర్మి ములు కండవెట్టుటకు ప్రారంభించెను. సావలోభామిత్రవ్య నేవ్యముచేయు రహితులు దుర్బలకు నాగండ్లను ఎడ్లలను తక్కిన వ్యవసాయోప కరణములను కొన గలిగిరి. భూమియు ఫలశీల్యమయ్యెను. కృషితోనాస్తి దుష్కృత్యమ్ అను నీతి సాగ మెరుంగ జొచ్చిరి. దొరతనమువారు మాగ్రమీ యి తులకు మాత్రము శాశ్వతముగా భూమి నొసంగలేదు. కొంద రకు ప్రాకృత్య మగుతులమీద మాగ్రమే మూనిచ్చిరి. కొం దరు వాదయను అనుపేరుతో రెండురూపా గ్రామీ నేవ్యము చేసి కొనచు నెత్తు చెల్లించుచు భూమిని ఫలపాచుకొనుచు

న్నారు. ప్రాకృత్య మగుతు లనగా నేమో నష్టముగా నిర్వచింపబడి యుండలేదు. పలువు రధికారుల పలు విధములుగా నర్థములు నపాదములు చేయుచున్నారు. దొరతనమువారి కెప్పుడెందుకు కావలసి వచ్చినను కంపెక్ కేషనీయకనే మరల నాభూమిని తీసికొను హక్కు గలిగియుండుటయే ప్రాకృత్య మగుతులని కొందరు చెప్పుచున్నారు. అట్టి మరతులండుటచే రయతుకు నష్టము లేక భూమి సారవంతముగా చేయుటకు ప్రయత్నములు చేయ బాలదు. కావున మామూలు భూముల మంజూరులయందు ర యితులకు గలుగు హక్కులను వీనికిని నొసగవలయునని రయి తులు మొరకెట్టుకొనుచున్నారు. శివాయ జమగా నేవ్యము చే యు రహితులు తమకు శాశ్వతముగా భూమి దయచేయుదని దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఇట్టి నీతిలో తలొలిగిన పుటయన్నట్లు నీదరయతుల నోటికడ్డము రక్షణనైస్యము వారుచచ్చిరి. రక్షణనైస్యము వారు దేశోపకామనకే పాటపడుచున్నారనుట శాస్తవమే. వీరు నిమ్మజాతుల నధరించి, దుర్బల వృత్తులే జీవనోపాధిగా నే ర్షించుకొని జీవించుచు, జన ధనప్రాణహాని కరులగునెఱుకలు యానారులు మున్నగు దుష్టజాతుల వారలను సన్మాన్యచరుల గా నొనర్చి వారికి విద్యాబుద్ధిల నేర్పి గౌరవముగల వృత్తులం జొనిపి దేశసేవ జేయుటయే ప్రధానోద్దేశ్యముగా నుంచుకొని పంచేయు చున్నారనుటకు సందియములేదు. కాని వారలప్రయ త్నము లీప్రాంతములమాత్రము సుఫలమొందుగుటకుమాత్రము జనుల ధనమునకును ప్రాణములకును భయమును నష్టమును గల్గించు చున్నదని వ్రాయుటకెంతయు విచారకరముగా నున్నది. మ ర్యాదగా భూమిదున్నకొని జీవించుయతుల కిష్టమువచ్చి రక్షణనైస్యమువారు వాదభూములను తాము దనభూమిమీద పొంది తమనైస్యముచేత నేవ్యముచేయించుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. శేతపూడియను గ్రామమునకు సమీపముగా ఈవేసంగిక శివరము నేర్పరచి యీనైస్యమునంతయును స్వాధి పరిత్యాగులకు కొందరు దొరలయధీనము చేసినారు. నైస్యముగ కముగా నున్నది. నేనానాయకులు కొలదినుండి మాత్రమేంల రు. ఈనైస్యమిదివరకు, చొరవృత్తియందారి తేరిన, మహాధికలు. నేనానాయకులు సామ్యమును నీవినస్తనలుగా నున్నారు. నైస్యమునంగల యోధులింతవరకు శరీరకష్టమునకొర్చి నేవ్యము గాని మరియేయితర కాయకష్టమునుగాని చేసినవారుగారు. కావున వీరికివచ్చు భూమినిసంగినను కృషీరలులగుటలేదు. చాపట్లమండి చికాల్ గ్రామముమధ్య ప్రయాణము చేయుటకు మాత్రము వీలులేక మార్గస్థులకు భీతావహమును గల్గించుచు న్నారు. చాపట్లలో చోరోషద్రవమింతకు మున్నెప్పడును విని యుండలేదు. ఈసంవత్సరమున సుమారు రెండుమాసముల కాల ములో నిరుపదికంటె నెక్కువ దొరతనములు జరిగినవి. దీనికి కారణము స్వప్రముగా గనుపడుచున్నది. కొన్నివేల మాదిగల యీ చోరుల గుంపులు రాత్రులయందు కాపుదలచేసి యాపుట కెందరో రక్షక భటులు కావలసి యుండగా నొకరైనను వీరి సంచారమును నాపుటకు లేరు. రక్షణ సేనాధికారులు తమ నైస్యమువై రక్షక భటులనుంచిన తమ కవమానమని తలంపురట, తమ స్వాధీనములోనికి వచ్చిన తోడనే యుగ్గుచాలతో నలవడిన చోర వృత్తి నీ చోరజాతి వారు మానుదురు గాబోలు! సహజమై చిరకాలాధ్యస్తవైన దుర్బునద్రవ నొక్కసారి పోగొట్టుటకు భగవంతునకే సాఫల్య ముకాదు ఈ నైస్యాధికారుల కెట్లు సాధ్యమగును? ఈచోర హతుల గుంపుమున్ను పోలీసువారి పరీక్షలకును జాగ్రత్తకు లోనై యుండుటవలన విచ్ఛలవిడిగా తమ యిచ్చనచ్చినట్లు సంపదించుట కించుక జంభమండెడివారు. ఇప్పుడా కీతి పోయి మార్గస్థులను గొట్టియు చాపట్లమున్నగు సమీప గ్రామ ములలో రాత్రులయందు కన్నముల వేసియు భయంకరముగా సంపదించుచు తెల్లవారు సమయమునకు శిరము చేరుచుండు టచే రక్షణ నైస్యాధికారులు తమ సుబోధితై నైస్యమంత యు సత్కర్మ వృత్తి నవలంబించుచున్నారని యుద్విశ్వాసు చు సంతసించుచున్నారు. వెన్నెల రాత్రులయందు సయితము చాపట్లలో కన్నములు పడుచున్నవి. కొలది మండి పోలీసు వారె మి చేయగలరు? రక్షణ నైస్యము చేసిన యీచోరుల గుంపువై కాపుదలకు రక్షకభటుల వియోగించని లోప మా రక్షక కాభాధికారులదే యని స్పష్టముగా చెప్పునచ్చును. ఇట్టి యీచోరుల గుంపునవై నీదరయతుల నొడికడ అన్నముదీసి వేయుటయందు, వాదభూములకు రక్ష ణనైస్యమువారి కిచ్చుటయందు, న్యాయముకాదు. అట్టిచుట్ట వలన సమీప గ్రామములలోనున్న నీదరయతులకు కష్టమును, చోరులగుంపు పాటుపడి పనిచేయువారు సంపదభూమిదీర నిలియథాప్రకారముపూర్వార్థికవచ్చియు లభానరక్షేత్రముగట యును సంభవించును. ఈసందర్భమున నింకొక విషయము తెలుపవలసి యున్నది. ఈశివరమును జనులు వివసించు గ్రామ ములకు దూరమున నిర్మించుటయును, వీరిని కాపుచేసి వీరి నిశాసంచారమునాపుట నావత్తుల నియమించుటయును మిక్కిల యవసరమై యెడల రక్షణ సేనాధికారులు ప్రజల దక్షప్రాణ యునుక తువ్రవాము కావలసి వచ్చును.

ఆంధ్రపత్రిక.

ఆనందనామ సం॥ ఆమాస బ ౨

గురువారము.

మనదేశీయ మహాసభ

I

రాజకీయపరిణామముగాని మరియేయితరవిధ పరిణామముగాని ఎల్లప్పుడును మహాసభాసభ్యమున మహాసభాసభ్యుల తరంగములతో మహాసభాసభ్యులుయుతంబుగ నడుచుటలేదు. పరిస్థితి ప్రభువమున ప్రకృతితో నెకొకప్పుడు భూకంపములును, అగ్నిపర్వతోన్మేజ్వములును, ధ్వంసమూర్తములును బుట్టి ప్రకృతిపరిణామమునకు దోడ్పడు భంగిసే సాంఘిక జీవనమునను విశేషకారణకార్యములు పొడపూపి మానవపరిణామమునకు సహకారులగుచుండును. ఈవిశేషకారణకార్యజాలమే పరిణామసాధనము అని సాధించజూచుట భ్రాంతి. ఇది మధ్యమధ్య కాన్పించి జీవితము బురికొల్పును జ్ఞానములే గాని సంఘదేహమున కంతటికిని పుట్టినిచ్చి దానిని బెంచు సారయితమగు నోదన ప్రత్యామ్నాయములు గాజాలవు. కావున నిశ్చయమగు సాంఘిక పరిణామాధారము శాంతిసమయమున నెడతెగక దినదినమును సంవత్సరాదినుండి సంవత్సరాంతమువరకును పరిశ్రమ జేయు ప్రతిష్ఠాపనా పరంపరయేగాని వేరుగాదు. ఇట్టి ప్రతిష్ఠాపనాపరంపర సజీవమై సతేజమై యనర్గళమై పరిస్థితులకులమై సాగినచ్చినచో పరిణామప్రవాహము సులభమయగును. సర్వకాలముల యందలియు సర్వావస్థలయందలియు నాయకుల యాదర్శమీ పరిణామప్రవాహమును సులభమొనర్చుటయే యెయ్యవచ్చును. సతతము సాంఘికపక్షమున సర్వప్రయత్నములు చేయబడుచున్నవి. ప్రతిష్ఠాపన లేర్పడు పరిస్థితులు లేనికాలమున నాయకవ్యక్తిలే వానికార్యముల దీర్చుచుండురనుటనిజము. కాని సమయము పడినప్పుడు ప్రతిష్ఠాపన లుద్ధవింపజితపువు. ఇది యెప్పుడు నున్నట్టి నుండవు. మానవునివలె నివియు పరిస్థితివిధేయముచే పెరుగుచుండును. ఆపెంచుభారము నాయకులది. ఒకతెగ నాయకులు పెంచుచు తోడ్పడలేకున్న మరియొకతెగవారు సిగ్గుమయి యభివృద్ధినిొనర్తురు. కావున సంఘసేవ కేర్పడిన ప్రతిష్ఠాపనకు సాధారణముగా మార్పుగలదుగాని మరణములేదు. అందువలననే నట్టి ప్రతిష్ఠాపనయనిన జనానురాగమువ్యక్తమగుచుండును. ఎవ్వరో స్వల్పసంఖ్యాకులు మానసిక తత్త్వముల నెఱుంగకయో, నూతన సంస్కారోత్సాహమునచో, ప్రాతప్రతిష్ఠాపనల నిర్మాణమును సాహసికచోరుచుండినను, దానివలన నిదివరకు ఫలమేమియు కలుగ లేదని తమ జవనత్త్వముల వినియోగించి పలుకుచుండినను, సాంఘికదృష్టి ఆప్రతిష్ఠాపన యొక్క పూర్వచరిత్ర వై మెరసి, భవిష్యదుపయోగమునకు దాని నుపయోగించుకొనుటెట్లో యను సంస్కార సమస్యపై నిల్చుచున్నది ఈ గతియే మనదేశీయ మహాసభకు పట్టియున్నది. ఇదివరకు నీ సభ దాదాభాయి సారోజి, లోకమాన్య గోకలే మున్నగు హైందవ నాయకులయ హ్యము నెఱుగు జరను మున్నగు హైదరాబాదు నాయకులయ యాజమాన్యమున నెంతోపనిచేసిన దనుట నెవ్వరును నెదురాడరాదు ఇప్పుడీసభ మొదట తలంపని సంస్కరములు నవీనముగా గాన్పించిన వనుటయు నిజంబై ముందునకు దీరిని సడవు

విధానములు మారవలయు ననుట యెల్లరకును చెల్లమయి యున్నది. కావున నీ సమయము మనదేశీయ మహాసభా సంస్కార సమయము. అనేకు లనేకవిధముల యభిప్రాయముల నిచ్చుచున్నారు. కాని మనదేశమున 1885వ సంవత్సరము నుండి రాజకీయ జీవనమున కేకసభయై యలరాదిన ఈ సభయొనర్చిన కార్యములందలంచుకొని విపరీత విమర్శలతో కాలహరణ మొనర్చక ముందకు దీనిని నడుపందగు మార్గము లరయుట శ్రేయస్కరము.

మళయాళదేశమున నాయకు అను తెగవారిలో వివాహవిషయమున సంబంధమును నాచార మొకటికలదు. ఇది శాసనబద్ధమగు వివాహముకాదు. ఎప్పుడు కావలసిన సప్తమ దీనిని తెంచుకొన నగునని యభిప్రాయముగలదు. కాని సాధారణముగా నెప్పుడును నిట్టి తెగుదల సంభవించుటలేదు. అయిన కొంతకాలముక్రిందట బొంబాయి ప్రెజిడెంసీమేజిస్ట్రేట్కోర్టులో నొకచిత్రముగు కేసుజరిగెను. సంబంధముచేసికొనినస్త్రీ పరాయిపురుషుడొకడు లేవనెత్తికొనిపోయెను. మగడు వ్యాజ్యమువేయగా సంబంధము వివాహముకాదు గనుక ముద్దాయి నేరస్థుడగాడని మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పు చెప్పిరి. దానిపై నిట్టి నైపరీత్యముల తొలగించు నుద్దేశముతో నిప్పుడు న్యాయమూర్తులై యుండు శంకరనాయకుగారు ఒకశాసనము నుకర్రమించి మంజూరుచేయించిరి. దాని ననుసరించి సంబంధముచేసికొను వారు కోరినయెడల నాసంబంధము వివాహముగా రిజిస్టరుచేయబడును. రిజిస్టరునపెదప శాసనస్మృతివివాహమువలెనే అన్ని విషయములకును నంగీకరింపబడును. ఇంత శ్రమపడి నాయకుగారు చేయించిన చట్టమును ఉపయోగించుకొనునంత వికాస మాతెగయందు లేకుండుటమాత్రము విచారకరము. కడచిన మార్చి 31 వ తేదితో నంతనగు సావత్సరకాలమున నొక్కసంబంధము మాత్రము రిజిస్టరు ఆయ్యెనట! దక్షిణ కన్నడములోని హిందూ గానిగవారిలో నొక్కసంబంధము రిజిస్టరుకా నుండెనట! శాసన మున్నదని కూడ ననేకులకు తెలియకుండుట మనదేశపు విశేషక్షతిగదా!

మన మంత్రసానులకు కొంత నూతనజ్ఞానము నేర్పి వారిని దారిలో బడవేయవలయునని ప్రారంభించుట, బొంబాయి శ్యానిటరీ అసోసియేషన్ వారికి చెల్లినది. పాశ్చాత్య పద్ధతుల ప్రకారము క్షేమనొందిన మంత్రసానులు సిద్ధమగుట కెంతో కాలముపట్టునని తలంచి వీరు సాధారణ మంత్రసానులను జేర్చి వైద్యశాలలు మున్నగు ప్రదేశములలో తగిన కొద్దిపాటి జ్ఞానమునేర్పి వదలిపెట్టింప బ్రయత్నించుచున్నారు. మూఢ జను లీ మంత్రసానులయందే యెక్కువ విశ్వాస ముంచుటచేత గూడ వీరిని కొంతవరకు బాగుపఱచుట శ్రమస్కరమనియు వీరిని పాశ్చాత్యపద్ధతుల నెఱిగిన దాదుల తనిఖీలోనుంచిన లాభము కలుగుననియు పైసంఘమునా రుపక్రమించినారు. బొంబాయి గవర్నమెంట్ భార్యయగు విల్లింగ్డను ప్రభుగారు ఈవిషయమున తమసానుభూతిని కనుపఱచినారు. భోపాలు బేగముగారు రు. 2,000 ల విరాళము నొసంగినారు. రు. 10,000 ల ధనము వసూలై యున్నది. పని జరుగగలదు. ఈమార్గముననే పరిశ్రమ నడుపుట మేలగునని మద్రాసు పురారోగ్యాధికారియు సభిప్రాయపడియున్నాడు. కాని ఇదివరకు చర్యయేమియు పుచ్చుకొనినట్లు కానరాదు ఈనగరాభిమాను లెవ్వరైన నీవిషయమున పరిశ్రమ చేతులేమో చూడవలసి యున్నది

పాటలీపుత్రమున నొకకొత్త మహమ్మదీయ సంఘ మేర్పడినది. ఇదివరకు నిండియాకంతకును ఏర్పడి నవాబు ఆగాఖా సక్ ఆమీరాల్మున్నగు వారియధ్యక్షతక్రింద ప్రవర్తించిన సంఘము కాగై సువారి యాదర్శముల నంగీకరించి ప్రవర్తించుటచే మహమ్మదీయుల ప్రత్యేకావసరముల కొదవులు లేదట! కావున నీ కొత్త సంఘ మట! మస్లిములగుకంటే వీరేయితరవిధమున మహమ్మదీయులమేలు సరయగులుగుదురో తెలియదా వీరు తెలిపియునుండలేదు. ప్రభుత్వాధికారమున నుండు జాతివారితో మహమ్మదీయసఖ్యము నెరపుటకును నీ నవీనసంఘము ప్రయత్నింపగలదట! ఈవిషయమునను నిదివరకే పరిశ్రమచేసియుండు మస్లిము లీగుతో నిన్నుపుట్టిన ఈకొత్తపిల్ల యెల్లు తులచూగగలదు? మహమ్మదీయుల దురవస్థలను కష్టములను నిర్భయముగా చెప్పుకొనక అధికారులమర్జి నను సరించుటయే ఈ నవీనప్రతిష్ఠాపనకు గుణమైనయెడల అదియవగుణమేయై ప్రతిష్ఠాపనను ప్రాణావళిప్రముచేయగలదనుటకు సందియములేదు

హైందవుల నిషేధించు దురాచారమున్నియెడలకు ప్రాకుచున్నది. నిన్నటిదినము దక్షిణాఫ్రికాలోని దురవస్థలు తొలగింపబడెనని సంతసింపుచుండ నేడప్రక్కనేయుండు దక్షిణ రోహడ్సియాలో దక్షిణాఫ్రికాయందు తలపన్నతోగూడ నుండిన నిషేధచట్టములకంటే ఘోరమగు నుత్తరువు ఆమోదమందనున్నది. రోహడ్సియాలో నిట్టినిషేధపుటానశ్యకతయేలేదు. జనసమృద్ధమాకానరాద హైందవుల వేముటికెక్కువలేదు. ఇదేవిధమున రోహడ్సియాలో 1908 లో నొకయుత్తరువు చేయచూచెనుగాని ఆయుత్తరువునకు సామ్రాజ్యాధికారు లంగీకరింపనందున సాగినదికాదు. గ్రాన్సు వాలులోని బ్రిటిషుఇండియా అసోసియేషనువారి ప్పడు మంజూరుకానుండు నుత్తరువును ఖండించుచు రోహడ్సియాగవర్నరు జనరలుగారికి నొకవిజ్ఞాపనసంఖ్యయున్నారు. వారును నాలోచింతుమని వాగ్దానముచేసియున్నారు. విమర్శించి యెఱించి అనవసరాదోశమున కెడమిచ్చు నిషేధపుటుత్తరువుల కంగీకారమియ్యకుండురగాక యని నమ్ముచున్నాము.

ఆంధ్రభాషలో బక్తియే చంద్రచటర్జీ గారి నవలలను జదివినవా రందరకును బి. వెంకటాచార్యుల పేరు తెలియకయుండదు. అతడు నంగభాషనుండికన్నడమునకు భాషాంతరీకరించినదానిని బట్టి మన గ్రంథకర్తలు తెలుగులోనికి నాసిరనుట ఎల్ల రెఱుంగుదురు. ఈ వెంకటాచార్యుల వారు మైసూరు ఇలాకాలో ముసనబుగా నుండి ముప్పది ఆరు సంవత్సరములు కొలువుచేసిరి. అంగ్లొక్క దినమైనను సెలవు తీసికొని యెరుగరు. అట్లుండు కర్నాటకమున నతడుచేసినపని యపారము సాంఘికేతిహాసములు, చారిత్రకనవలలు, ప్రహసనములు 1896 సం॥ నుండి ఒకటి వెనుక నొకటిగ నీతని లేఖావిగళితము లయ్యెను. అందరు గ్రంథకర్తలకు వలె నీతనికిని మొదటమొదట ప్రోత్సాహముండి నదిగాదు. కాని రానురాను ఈతని గ్రంథములు వ్యాప్తిలోనికివచ్చి ప్రతి కన్నడగ్రహము నలంకరించినవి. ఈతని వ్రాతలు సంఘసంస్కారమునకు ప్రబలప్రోత్సాహకములైనవి. ఇట్టివాడు లోకాంతరగతుడగుట కర్నాటకుల యభాగ్యము మాత్రమే గాక ద్రావిడభాషా కుటుంబమునొకంతటికిని దుఃఖదాయకమే యగును

విదేశీయ తంత్రీ వార్తలు.

ఇంగ్లండు స్వరాజ్యము.

లండను జూలై 8:—అల్ఫ్రెడులో పెద్దగొడగోళము జరుగుటకు సిద్ధముగ నున్నది. తుపాకుల ఎప్పుడు కాల్పునలె నని వాలంటీయర్ ఆశురతతో అడుగుచున్నారని నేడునైపు పత్రికకు డెల్ ఫాస్టునుండి తెలియవచ్చినది.

సవరణ అంగీకరింపబడినది.

ఇంగ్లండు స్వరాజ్య పరిపాలనలో జేరక ప్రత్యేకముగ చుండు దేశమును లార్డులె స్ట్రెంట్సు పరిపాలనలో యుంచుటకు మారుగ స్ట్రెంట్సు కెటరీ పరిపాలనలో యుంచిన బాగుండునని మిడికోటను ప్రభువు గారి క సవరణను చెప్పిరి. ఈ సవరణను క్రాప్రభువుగారు అంగీకరించినారు. ఇంగ్లండు పార్లమెంటులో ఇదివరకు ఇంగ్లండుదేశము పక్షముగ సభ్యులుగ నున్న వారిసంఖ్యను 28 దింటికి తగ్గింపవలసిన దని ఆల్డైను ప్రభువుగారిక సవరణను చెప్పిరి. ఇదిగూడ అంగీకరింప బడినది. సవరణలను గూర్చి గవర్నమెంటువారు కామన్స్ సభలో చేయవలసిన కీఫాసులను ప్రతిపక్షము వారి తెలుపవలయును. తెలుపుకంత వరకు సవరణ బిల్లును న్యాయుచేయరాదు. తెలుపకుండ స్వాధీనుచేయు పక్షమున జేరముగ రక్షణనుసంభవించును. ఈరక్షణావయవముగవచ్చు మెంటుగా రుత్తరవాములు కావలసి వచ్చును.

అల్ఫ్రెడును ప్రత్యేకించుట.

ఇంగ్లండు స్వరాజ్య పరిపాలనలో జేరుటకు అంగీకరించు కొంటున్న స్వరాజ్య పరిపాలనలో జేర్చవలసినదనియు, అంగీకరింపని కొంటిలను జేర్చవలసినదనియు, సవరణ బిల్లులో వ్రాసి యుండెను. ఈ నియమమును నేడు ప్రభువుల సభవారు తీసి వేసినారు. ఇంగ్లండుకు స్వరాజ్య మిచ్చుచున్నారని! ఇంగ్లండు దేశములోనున్న అల్ఫ్రెడుకు కూడ ప్రత్యేకముగ స్వరాజ్యమును యిచ్చవలసినదని మేకడోనెను ప్రభువు ఒక సవరణను తెచ్చెను ఈ సవరణ ప్రకారము జరుగుట సాధ్యముకాదని సభవారు దీనిని నిరాకరించినారు. ఇన్ని సంవత్సరములను నియమము లేకుండ అల్ఫ్రెడును ప్రత్యేకముగ నుంచవలసినదని గవర్నడరు ప్రభువు తెచ్చిన తీర్మానమునకు 138 మంది అనుకూలముగను, 99 మంది మాత్రము ప్రతికూలముగను ఓట్లు వచ్చిరి కాబట్టి సభవారి సవరణను అంగీకరించినారు.

అక్టోబరుగారి భయము.

లండను జూలై 9:—విదేశీ వ్యవహారములను జూరుగుండు గార్లమెంటరీ అండరు సెక్రటరీయగు ఆక్లాండుగారు హంటింగ్ డెన్సులో మాట్లాడుచు, ఇట్లుచెప్పిరి:—అల్ఫ్రెడు వారు యుద్ధమునకు సిద్ధులగుచున్నారు. గవర్నమెంటువారి నియమములో కమలు మూసికొనియున్నారు. అల్ఫ్రెడు వ్యవహారమును శాంతముగ పరిష్కరింప వలయునను ప్రయత్నములు, జరుగుటలేదు. పరిష్కారము చేయుటకు ప్రయత్నములు భయమై, గవర్నమెంటువారిని అల్ఫ్రెడువారు ఢిక్కరించు పక్షమున, పర్యవసానమే మైననుసర! యుద్ధముజరిగి తీరును.

దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయులు.

చేపుటోను జూలై 7:—దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయుల వ్యవహారమును పరిష్కరింపుట కొక కమిషను ఏర్పడి విచారణ జరిగిన సంగతి అందరికి తెలియును. ఈ కమిషను వారిచ్చిన సమాచారమును పరిశీలించి దొరతనమువారు అంగీకరించెను. బానిసముల కష్టనివారణ బిల్లులో కమిషనువారి సలహాలన్నియు జేర్చబడియుండలేదు. లేకపోయినను దొరతనమువారు సలహాలన్నిటిని అవలంబింతురని, గంధిగారిని దొరతనము వారికిని జరిగిన ఉత్తరప్రభుత్వముల వలన తెలియ వచ్చుచున్న మేము అవలంబించు పద్ధతుల వలన భారతీయుల వ్యవహారము సంపూర్ణముగ పరిష్కారముగననియు, ఈవిషయమును బాధతీయులు నిస్సంశయముగ అంగీకరింపురనియు నమ్ముచున్నామని దొరతనమువారు గంధిగారికి వ్రాసెరి. దానిపై గంధిగారు జవాబులో ఈ కిందివిధమున వ్రాసినారు:—బిలుక్యాసగుతోడనే సాత్వికనిగోధక పోరాటము, ఈవ్యవహార పరిష్కారమును గూర్చిన ఉత్తరప్రభుత్వ తీరములు ముగిపునకు వచ్చును బిల్లునందలి కొన్ని స్వల్పవిషయములు కొంతమంది భారతీయులకు అప్రీతి కలిగించినవి. కాని నేనువారిని తృప్తి పరుపజాలను. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో నివసింపుచున్న భారతీయులకు శిశువులను పౌరస్వామ్యము లిచ్చుకరకు భారతీయులు సంపూర్ణతృప్తి కెందరు. యూరోపియనులు భారతీయులకు పరిపూర్ణ పౌరస్వామ్యము లిచ్చెదరని నమ్ముచున్నాను. దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయుల వ్యవహారమును గవర్నమెంటు వారు మంచిస్నేహభావముతో పరిష్కరించిన్నారు. ముందు గూడ యిట్టిస్నేహమునే జూపుచుండు పక్షమున భారతీయులు

లు దొరతనమువారికి కష్టములు కలిగింపక కాంక్షుగ నీ వింపుదురు

ఇండియాకొన్నిలుబిల్లు.

లండను జూలై 8:—ఇండియా కొన్నిలుబిల్లును ప్రభువుల సభవారు నిరాకరించిరి? దీనిపై వెనుమనిస్తరు గజెట్ అనుపత్రిక ఇట్లువ్రాసినది:—ప్రభువులసభవారు ఇండియా కొన్నిలుబిల్లును దౌర్జన్యముచేసి నిరాకరించినారు. ఇది కేవలము అనవసర మగుదని.

పాల్ మూల్ గజెట్

పాల్ మూల్ గజెట్ పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—ప్రభువుల సభవారు కొన్నిలుబిల్లును నిరాకరించుటవలన, ఇండియాకు సంబంధించిన వ్యవహారములను వీలగునంతవరకు ప్రతిపక్షమువారితో అలోచించి పరిష్కరింపు చుండవలయునను సంకల్పిని ఇంగ్లండు దొరతనమువారు గ్రహింపుట కవకాశము కలిగినది. ప్రభువులు నిరాకరించుటవలన రెండు పార్టీలుకలసి బిల్లులో కొన్ని మార్పులుచేసి రాజీగ పరిష్కరించుకొందురని నమ్ముచున్నాము.

మొమ్మపత్రిక.

లండను మొమ్మపత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—తుంటరి యైనట్టియు, విష్ణుకకరమైనట్టియు ఇండియా కొన్నిలు బిల్లును ప్రభువులు నిరాకరించి, ఇండియా ప్రజల అభిప్రాయముతో ఏకీభవించినారు. వెంటనే సవరణబిల్లును తయారు చేయవలయును. గవర్నమెంటువారు అపజయ పరంపరచే ఇట్లు, నలు ఊగులా లాడుచున్నారని ఎవరు గ్రహింప జాలరు? ప్రభువుల శాంతచరణములు వికసించున అపాయము కలుగునని తెలిసియు, శిశిలగుటకు సిద్ధముగనున్న ఏ మంత్రి వర్గము, అట్టి అపాయములను ఎదుర్కొన గలదో మేము ఊహింపలేదు కున్నాము.

డోల్ విచ్చి సమ్మె

లండను జూలై 8:—డోల్ విచ్చి మందుగిడ్డంగిలో పని చేయు వానివొకనిని పరిలోనుండి తొలగించిరి. పరిలోనుండి తొలగించిన వానిని, సమ్మెకట్టిన వారినందరను పరిలో జేర్చు కొందుమని గవర్నమెంటువారు చెప్పినారు. సమ్మెకట్టిన వారుమీటింగుచేసి గవర్నమెంటువారి సలహాను అంగీకరించి నారు. ఈ సమ్మెనుగూర్చి విచారణ జరుగును. విచారణలో ఏవిధమగు పర్యవసాయము తేలినను, ఎవరును శిక్షింపబడరు. అసలు యీసమ్మె ఒక కట్టడమునుగూర్చి వచ్చినది. ఆకట్టడముయొక్క పునాదులకు పూర్తికాలేదు. అది గిడ్డంగి కూలీలచే పూర్తి చేయింపబడును. గురువారము నాడందరును పనిలో చేరవలయును. డోల్ విచ్చి పనివారు తిరిగి పనిలో ప్రవేశించుటకు సమ్మెలింపక పూర్వము పోర్టువత్తులోని నౌకానిర్మాణ శాలయందలి 60 మంది ఇంజనీయర్లు డోల్ విచ్చి వారికి సహాయముగ సమ్మెకట్టి పనిచాలించిరి.

నీటిగండము.

లండను జూలై 8:—లండను పట్టణమునందలి ఫ్రేమ్స్ నదిలో బోటు నెక్కి వెన్నెల రాత్రి విహరింపుచు నీటిలో పడి కొందరు చనిపోయిరి యీవెల 4 వ భాగమున తెలుప బడినది. ఈ మరణములను గూర్చి నేడు విచారణ జరిగినది. రట్ ల్యాండు ప్రభువు గారును, వారి భార్యయు, ఇంక కొందరు ప్రముఖులును వచ్చిరి. ఆరాత్రి బోటులో జల విహారము జరుగెట్ల సంగతులను అన్నన ప్రాణముగ నుండెనని ఒక సాక్షి చెప్పినాడు. నీటిలోపడిన వానిని రక్షించుటకు చనిపోయిన మిథేలు భార్య కిల్లెలకు ధన సహాయము చేయ బడునని వకేలు చెప్పినాడు. నీటిలోపడిన వారిని రక్షించుటకు గమికన మిథేలును, కొంటులెన్ కెన్ డ్రాఫుల డైర్య సాహ సములను పంచాయతీ సభకులు మెచ్చుకొనిరి. ఆకస్మిక మరణ మని పంచాయతీ దారులు తీర్పుచెప్పినారు.

ఒకబోటు మరియొకదానిని ముంచుట.

టూలన్ జూలై 7:—యుద్ధనావలు ఆటునిటు విలాసముగ తిరుగు చుండగ ఒకటొకటిబోటు, సబ్ మెరైన్ అనుబోటును ముంచివేసినది. కళాసులు రక్షింపబడినారు.

మరణములు.

టూలన్ జూలై 8:—బోటు ఇటువటు తిరుగుచుండగ “కాలెసా”యును టార్పెడోబోటు “సిర్న” అను సబ్ మెరైన్ బోటుకు కొట్టుకొనెను. ఇద్దరు ఉద్యోగులు గాలిబెబ్బలవలన చనిపోయినారు. ఒకడు కానరాలేదు.

వివర విట్కలిగినది

“సిర్న” అను సబ్ మెరైన్ నీటికె ప్రమాదము చేయు చున్నందున కళాసులందరూ బోటునై ధామున, యుండిరి బోటు నీటిలోమునిగిపోవుచుండగ లోన వారుకూడ నైకి వచ్చిరి. వీరినందరిని దగ్గరయన్న యుద్ధనావలబోటు రక్షించి నది. ఈవిషయము కలిగివచ్చును సముద్రము అల్లకల్లులముగ నుండెను.

శ్రీస్వాతంత్ర్యవాదినులు

లండను జూలై 7:—కొందరు శ్రీస్వాతంత్ర్యవాదినుల వలె దుండగుములను, కొందరు శ్రీస్వాతంత్ర్యవాదినులవలె శాంతపద్ధతులను, అవలంబింపక మధ్యస్థముగనుండు పద్ధతులన వలంబించి శ్రీస్వాతంత్ర్యమునకుగాను కృషిచేయు, ఉద్దేశముతో “యునైటెడ్ శ్రీస్వాతంత్ర్యవాదినులు” అనుసంఘమును నూతనముగ స్థాపించినారు. ఈసంఘము కాలిక్యు దొరగారును, వారిభార్యయు సభ్యులుగచేరినారు. ఇంకను అనేకులు సభ్యులుగలరు.

బాంబులు దొరకుట

లండను జూలై 8:—బంబు కాపేజీయను గృహమువద్ద ఇద్దరు శ్రీస్వాతంత్ర్యవాదినులు అగవడిరి. కాపలా బంట్లోతుదాచి. వారిలో ఒకశ్రీని పట్టుకొన్నాడు. ఆశ్రీ వద్ద బాంబులు దొరకెనవి.

ఇంగ్లండు - విదేశీ వ్యాపారము.

లండను జూలై 8:—ఇంగ్లండు దిగుమతి సమయములో జూలై 18777 పౌనుల విలువగల వరకు తగ్గినది. ఎగుమతిసమయములో 2963592 పౌనుల విలువగల సరుకు తగ్గినది. దిగుమతి సమయములో భోజన పదార్థములు, సానీయములు, పొగాకు 1301248 పౌనుల విలువగలవి తగ్గినవి. కలప 43, 8000 పౌనుల విలువగలవి తగ్గినవి. 1483359 పౌనుల విలువగల దూది. 369534 పౌనుల విలువగల ఉన్ని దిగుమతిలో హెచ్చినది. ఎగుమతులలో 807000 పౌనుల విలువగల ఇనుప వస్తువులు, 1510961 పౌనుల విలువగల గుడ్డలు, తగ్గినవి. 171473 పౌనులవిలువగల ఉన్ని గుడ్డలు హెచ్చుగా ఎగుమతి చేయబడినవి.

కమాగటూమున స్త్రీమరు

లండను జూలై 8:—కమాగటూమున స్త్రీమరుని నిరసనకు భారతీయులు తిరిగి హంకాంగుకు వెళ్ళుచునని చెప్పుచున్నారు. వారు కెనడా దొరతనము వారిని ధనసహాయము చేయుమని వేడుకొనినారు. ఈస్త్రీమరులోని జనులకు, ఇంతవరకు 5000 పౌనులు ఖర్చుఅయినవి. స్త్రీమరు హంకాంగులో యిటులేక పూర్వమే, నేరు వేసికొన్న స్థాయిలు ఇంగ్లండు దొరతనము వారికిని, కెనడా దొరతనము వారికిని తెలియదు. తెలిసియు అప్పుడు ఎదురాడలేదని గురువత్తు సింగుగారు ఆదొరతనములను నిగింపుచున్నారని, వారుముగోజులలోపుగ స్త్రీమరు బయలుదేర నున్నది.

పాయిన్ కేరుగారు.

స్ట్రాస్ బుర్గ జూలై 7:—ఫ్రెంచిదేశమునకు వెళ్ళిరెంటుగు పాయిన్ కేరుగారు కషియా గ్రామాడి నేపియాదేశములను దక్కించి వచ్చుటకు ఖర్చులకుగాను 16200 పౌనుల నిచ్చుటకు ఫ్రెంచి పార్లమెంటువారు అంగీకరించినారు.

సోమలిస్తుల కళాధము.

పాయిన్ కేరుగారు పరదేశములను దర్శించుటవలన గహస్యముగ బయటడియు జరుగుట కవకాశములు కలుగును గాన 16200 పౌనులను శాంక్షుచేయుటకు వీలుకదని సోమలిస్తులు విరోధింపుచున్నారు.

అప్పులు.

ఇండియా దొరతనమువారు.

లండను జూలై 8:—ఇండియా దొరతనమువారికి అప్పుకావలసి యున్నది. ఈ అప్పుపత్రముల ధర ప్రస్తుతము నూటికి, నూరుమొదలుకొని 125 వరకున్నది.

యస్. ఎ. ఆర్. రైలువే.

వీరికి కావలసినఅప్పు మొత్తము, నిచ్చువారు భవనరకే కుదిరిరి.

ముల్లా దుండగము

ఏడెను జూలై:—ముల్లా, బుగ్గూరుకు కాడివెళ్ళిన సంగతిని గూర్చి నిజానజములు తెలెలేదు.

ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

జూలై 8 — ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వము పోయిన స్త్రీ వెన్నుగారు, వారి ఆదాయమును రాం లీడింగ్ నున్నా నని ఒక అనుకోనుచున్న వీరు చరిపోయినారని యిప్పుడు తెలియజేయబడినది. ఈ ప్రాంతములో స్వాతంత్ర్యము లెదురును ఇంగ్లండ్ వా డ్లగును ప్రాస్తువానియును కలరు

ఆయుధములను పట్టుకొనుట.

లండను జూలై 8:—లండను డిప్టీ 12 వందల పానుల విలువగల ఆయుధములు గవర్నమెంటువారు పట్టుకొనినారు. ఈ ఆయుధములు వెస్ట్ లెండ్ లో, లోఫల ఏమియు లేదని దిగుమతి చేయుచుండిరి.

దేశీయతంత్రీవార్తలు

బక్కింగ్ హాము స్త్రీ వెన్నుకేసు

లివనంతపురము జూలై 8:— బక్కింగ్ హాము స్త్రీ వెన్ను కేసులో చేసిన ఆపిలు విచారణ నేడు తిరిగి ప్రారంభ మయినది. రెండవ ఖయీదీయగు స్త్రీ వెన్ను అమ్మ పక్షమున నే. గోవిందప్పగారు తమ వాదమును తిరిగి ఆరంభించిరి. కొందరు పంపువీరుధ్యయిన సా త్యమి చ్చుట వలన స్త్రీ వెన్ను అమ్మమీది నేడు మిలువదని వాదించిన తరువాత స్త్రీ వెన్ను అమ్మ వ్రాసిన ఉత్తరములలోని సంగతులను పరిక్షించిరి. వీరిద్దరు ఆక్రమ సంబంధమును నేరమును ధృవపరచుటలేదని దీనివలన కనపడి, న్యాయాధిపతి యీ ఆక్రమ సంబంధము నేరమునకు కారణమని చెప్పినందున యీ యంతయు గురించి చాల విపులముగ చర్చించిరి. స్త్రీ వెన్ను అమ్మ తన ఉద్దేశ్యము ప్రేమ, అపేక్షమున్నగు ఉదాత్తభావము లతో సామాన్యముగ స్త్రీలందున్నట్లుగానే యున్నదని చెప్పచు న్నారు. మానవాభిప్రాయమునుబట్టియు అనుభవమును బట్టియు నాలోచించినచో నిజీకర్తవలె స్త్రీ యిట్టి నేరముచేసియుండ దని విశ్లేషించి చెప్పిరి. వీరివాదము ముగియనప్పటికి నాలుగు గంటలయ్యెను. తరువాత దొరతనము పక్షమున వి. సుబ్బయ్యగారు వాదించుట కారంభించినారు. క్రిందికోర్టులో విచారణముగ నిన మరునాడే తీర్పు చెప్పబడినదనియు, ఈయొక్క యంతమే తీర్పు ఉపేక్షభావముతో చెప్పబడినదని తెలియజేయు చున్న దనియు, న్యాయమూర్తి సాత్యమును పూర్తిగ విచారించి సమర్థుడో తీర్పు చెప్పలేదనియు, అందుచే నీతీర్పు యోగ్య మయినది కాదని తేవయ్యరు, గోవిందప్పగార్లు వాదించి రనియు సుబ్బయ్యగారు చెప్పి ఇట్టికేసులో త్వరగ తీర్పు చెప్పట న్యాయాధికారికి చాల క్లృప్తీయముగ నున్నదనియు, నందుచే సాత్య విమర్శము తేకగాని తొందరపడిగాని తీర్పు చెప్పబడినదని చెప్పటకు వీలు లేదనియు, స్త్రీ వెన్ను మరణ మునకు మూడే కారణము లున్నవనియు, ప్రమాదమువలన చని పోలేదని కనుపరచుటకు ప్రయాసపడ నక్కరలేదనియు, ఆత్మహత్య కాదనియు, నరహత్య యని తాము రుజువుచేసు మనియు వాదించుచుండగా కోర్టు నిలుపుచేయబడినది.

మాననప్రపుదానా.

రంగూను జూలై 8:—పాఠశాల నష్టపుదానాను శుక్రవారము లేనివారము తిరిగి ప్రారంభించుట కిదివర కేర్పరచ బడినది. మూర్ఖాబనుగారు కేసు వదలు కొనినందున వాయిదా వేయుటకు కొన్నెలు, వాకారియా గార్లు నేడు న్యాయాధి కారితో మనవి చేసిరి. దానిమీద కేసు జూలై 24, 25 తేది లకు వాయిదా వేయబడినది.

రైలుకట్టలను బాగుచేయుట

రంగూను (ఈ వి ఎస్ రైలువే) జూలై 8 — బేసానుదగ్గర పడినందు బాగుచేయబడి రాకపోకలు జరు గుచున్నవి నిన్న సాయంత్రం మేడుగంటలకు అస్సాము మెయిలు నగరవెళ్లినది

చెట్టగొంగు రాజకీయహత్య

లంకా జూలై 9 — పోలీసు వారు కడచిన ఆది నారమునాడు రిలకాంత బట్లగారి యనుసారిని యాహత్య సంభవములో పట్టుకొనబడి డక్కాలో ప్రచుంపబడు పత్రిక యొక్క వ్రాయుచున్నది నూకొద్దయ మగునకగా డక్కా యందు సవా ముఖ్యపునగోధూద నుండి 105 సంబరు భోజన గృహమును పోలీసు వారు వెదకి నీలకాంతుని పట్టుకొనిరి వి ఎల్ పంతురిచ్చుటై నిరేడిక్టడకు కొద్దికోజుల క్రందటనే

వచ్చియుండెను ఇందుకీ కేసులయిన వచంద్ర సార్వభౌముని పుత్రికు చిట్టా గంగులలో పత్తవైహ్మగూలో నుపాధ్యాయుడగున్నాడు

కలకత్తా హైకోర్టు

కలకత్తా జూలై 8:—హైకోర్టు, జీ జే హాయ ము అవ్వార్ల ఒకయిలు కట్టిరి ఇది గ్రాండులాజ్జ భవనము నానుకొని యున్నందున బంగారా ఫ్రీమేసన్లు బ్రస్తు సంఘ మువారికిని వీరికిని రాయభారములు జరిగి మెసానికు సంఘము వారికి రెండు వేలయ్య కొనుటకును, వెట్టుకొనిన ప్రతిద్వారము నకు సంవత్సరమునకు రూపాయ వంతున చెల్లించుటకును జోన్సు, హాయము గార్లు ఒడంబడిక వ్రాసియుచ్చిరి. కాని వీరి ప్రకారము చేయనందున హైకోర్టులో దావాచేయగా నేడు న్యాయమూర్తి ఇమాముగారు తీర్పుచెప్పి వాదుల కనుకూల ముగ డిక్రీచేసిరి.

పత్నివియోగము.

లాహోరు జూలై 8:— హంసరాజుగారి భార్య మరణమునకు వ్యాఖ్యానముచేయుచు భారతీయ మహమ్మదీయ పత్రికలు, మరణానాన సమయమున బాలరాజు తన తల్లిని దర్శించుటకై యంగీకరించిన నెవన్న జడ్జిగారిని క్లాఫింపు చున్నవి. బాలరాజును ప్రయాణములో తమ స్వాధీనములో నుంచుకొనుటకు పోలీసువారు నిరాకరించినందున యీమె చివర కోరిక నెరవేరినది కాదని చింతిలుచున్నవి.

లాహోరు మాననప్రపుదానా.

లాహోరు జూలై 8:— పంజాబు సమాచార పత్రి కాధిపతి మీదను, సంపాదకుని మీదను పండిత రాంభోజ దత్తుగారిక మాననప్రపు వ్యాఖ్యమును దాఖలుచేసిరి. దీని మీద ప్రతివాది దరఖాస్తుచేయగా 'దేశీ' పత్రికచేసిన అప్పిలు తీర్మానముగురకు ప్రస్తుతపు కేసులో చర్య జరుపకుండ నాపు చేయుటకు లాహోరు సెషన్సు జడ్జిగారు తీర్పు చేసినారు. 'దేశీ' పత్రికలో ప్రకటించిన సంగతులే దీనిలోను ప్రకటించ బడినవి. ఇప్పుడీ యుత్తరువును రద్దుచేయించవలయునని రాం భోజదత్తుగారు న్యాయమూర్తి చేసుకొని యెదుట దరఖాస్తు వెట్టగా, వ్యవహారము చివరకు వచ్చినప్పటిట్లు నిలుపుచేయు టక్రమమనియు, న్యాయాధికారులకు బదిలీ కావచ్చుననియు, నిందువలన కేసు తిరిగి ప్రారంభించవలసి వచ్చుననియు, మాన నప్రపు దావాలో చర్య జరుగకుండ నావహించదనియు నెలదిచ్చి వై యుత్తరువును రద్దుచేసినారు.

పడనమునిగి చనిపోవుట

సిమ్లా జూలై 8:— ఈమధ్య అరేబియా సముద్ర ములో పట్టిన తుపానువలన గొప్పవిపత్తు సంభవించినట్లు తెలి యుచున్నది. మామూలు మెయిలుస్టీమరు రానందున జూను 27వ తేది భూక్ టపాలను నాటు పడనమీదవేసి ట్యూనా నుండి రాజకీపంపిరి. దారిలో పడనమునిగిపోయి పదిమంది ప్రయాణీకులలోను 9 మందియు, మెయిలు గార్లును మృతిజేరిరి. 18 మెయిలుసంచులు పోయినవి.

ద్వారక స్టీమరు.

సిమ్లా జూలై 8:—ద్వారక అనుస్టీమరు కడచిన వారపు ఇంగ్లీషు టపాలను వేసికొని కరాచీకి బయలుదేరినది కాని తుపానులో చుక్కాను విరిగిపోయెను. ఈ టపాలను మరియొక స్టీమరుమీదకు మార్చుటకు వీలుయినయెడల దాని మీద తీసికొని పోబడును. లేనియెడల మెల్లగ బొంబాయి కిడ్చుకొని వచ్చుచు ద్వారకరేవు చేరువరకు దానిమీదనే యుండవలసి యుండును

తరువాతి సమాచారము

బొంబయి జూలై 8 — పోరు బందరు సమావేశమున ద్వారకస్టీమరు సురక్షితముగ లంగరువేసికొని యుండెనని ఇటీ వల సమాచారము వలన తెలియుచున్నది మాక్స్ నొను, మే కంజి కంపెనీవారు నేటిమధ్యాహ్నము బరోడా అనుపడనను పంపుదురు వాయువుయనుకూలముగ నుండుచో, ప్రయాణికు లను టపాలను దీనిమీద యెక్కించుకొని కరాచీకి తీసికొని వచ్చును ఇట్లు చెయుటకు వీలులేనియెడల ద్వారకను మెల్లగ యొగ్గుకొనివచ్చును కరాచీకి వెళ్లు దారిలో వాయువు యొక్క స్థితిగతు లనుకూలముగలేవు అందువలన టపాలను మరియొక దారిలో కెక్కించుటకు వీలుండదు గాలి తీక్షణ ముగ వీచుచుండుటచే మరియొక దాని కీ సంగతులు తెలియ జేయుట కష్టము ఇందువలన దిగ్గరనుండి వెళ్లుచుండిన రెండు స్టీమర్లు సహాయము మానకొవలసి వచ్చినది

ఇండియా కవున్నిలుబిల్లు

సిమ్లా జూలై 8 — ఇండియా కవున్నిలుబిల్లును ప్రభు పుల సభవారు నిరాకరించిరి ఈవిషయమై బొంబయిలోని టయిమ్సు ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక వ్యాఖ్యానముచేయుచు నిట్లు వ్రాయుచున్నది — ఈబిల్లును నిర్మించినపద్ధతి హిందూదేశ రాజ్యానీతికి కేవలము విరుద్ధమున్నది దీని యుక్తాయుక్త ములను కెలిసికొనుట కిది విపులముగ లేనందున వీలులేకున్నది ఇందువలన బిల్లును నిరాకరించి భారతీయుల లాభనష్టముల నాలోచించి ఇండియా కవున్నిలును సంస్కరించు విషయము నాలోచించుటకు మార్గ మేర్పరచవలయును.

తక్కిన పత్రికాభిప్రాయములు.

బొంబయిలోని ఆల్వోకేటు పత్రికయు, హోరు లోని సివిలు మిలిటరీ నెజెట్టును బిల్లు నిరాకరింపబడినందున సంతోషించుచున్నవి.

ధైర్యశాలికి బహుమానము.

బొంబయి జూలై 8:—1913వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 14వ తేదిని గాలి నిలువయుండు గొట్టములో కాల్షియము కార్బునుడు వేయుచుండగా ప్రేలి పేకుమహమ్మదు అను వానికి స్వృతి తక్కిపోయి మంటలో చిక్కుకొనిరి. దానిమీద టిండాలుపేకు మోహిద్దీను అనువారీవిపత్తునుచూచి అలిభైర్య మతో ముందుకురికి మహమ్మదును మంటలనుండి బయటకుతీసి కొనివచ్చి రక్షించెను. అంతట చిన్నపడవను క్రిందికి దింపగా వీరిని ఓడమీదకు నెక్కించుకొనిరి. ఈ విషయమై ఆర్. వి ఎం. ధైర్యుగారు సిఫార్సు చేయగా ఇండియా ప్రభుత్వము వారు మహమ్మదు చూపిన ధైర్యపాపాసము గురించి సార్వ భౌమిక ప్రభుత్వమునకు తెలియజేసిరి. వీ రితిని ధైర్యమునకు మెచ్చుకొని ఆల్బర్టు పతకమును బహుమానము చేసిరి. దీనిని నేడు జి. ఎస్. హీవెట్టు గారు మహమ్మదుకు సమర్పించినారు

తీగలేని వార్తల సంపుష్టము.

బొంబయి జూలై 8:— ఇంగ్లండులోను, ఈజిప్టు లోను తీగలేని వార్తలపంపు స్టేషనులు కట్టబడుచున్నవి. ఆంగ్లే యులు నిర్మించుచుండిన వీనితో దక్కనులో నొక స్టేషను నెల కొల్పి కలుపుదురు: ఈ పనులను చూచుటకై కుక్క, కింగు అను యిద్దరు యాక్కోనీ ఇంజనీరులు బొంబయి వచ్చియు న్నారు. వీరిపుడు పూనాకు వెళ్లుచుండిరి. కిక్కిలో నొక యత్యుత్తమ స్టేషను కట్టుదురని కుక్కగారితో మాట్లాడిన సందర్భములో చెప్పిరి. వివరములేమియు చెప్పియుండలేదు కొద్దికోజులలో పని ప్రారంభించబడును. వార్తలు పంపుటకు పూర్వము స్టేషనును నిర్మించుటకు రెండు సంవత్సరములు పట్టునట. సార్వభౌమిక దొరతనమువారిచే నిర్మింపబడుచున్న వానిలో నిది మూడవది.

ముత్యపు వర్తకుని దివాలా.

బొంబయి జూలై 9:—కణిక్కుకర్త యని పేరొం దిన పేతుఅబ్దులు రహిమాను దివాలాదీయుట వలన ముత్యాల వర్తకులలో నెంతయోభీతిని కలుగజేసినది. ఇన్నాల్వెంటు కోర్టులో వీరిప్పుడు విచారింప బడుచున్నారు. ఇతని ఆస్పలు 29 లక్షలరూప్యములు. వీనిలో 16 లక్షల కితనియొద్ద హామీ యున్నది. ఈహామీ రమారమి 20 లక్షలవిలువ యుండును. వనూలగునట్టియు వనూలుకానట్టియు సొమ్మును కలుపుకొనిన రమారమి 5 లక్షలుతగ్గును అప్పలవారు సొమ్ముతెచ్చిని తొందరచేయుటవలనదివాలాతీసికొని ఇడుచెన్నెను పందెము లలో చాలసొమ్ముదండుగవచ్చినను తినకంత దెబ్బగలలేదు 5 మొదలు 10 వేల వరకును చిట్టాటలో పోగొట్టుకొనెను ఇంకను విచారణజరుగుటకు వాయిదా వేయబడినది

గిల్లనుగారి పర్యటనము

బొంబయి జూలై 9 — ఇండియాప్రభుత్వవారికి వాణిజ్య వ్యవసాయ శాసనభ్యులును మాననీయులనగు గిల్లను గారు ప్రస్తుతము బొంబయిలో నున్నారు నిన్న వీరు భార తీయ వర్తకసంఘ సభ్యులను, తరువాత బొంబయి వర్తకసంఘ సభ్యులను కలిసికొని మాట్లాడిరి వర్తకసంఘమునకు లాభకరి మగు ననేకసంగతులు సగ్గ కరీము బాయిగారు ముచ్చటించగా గిల్లనుగారు వానికన్నిటికి, ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి

పరపతి సంఘములు.

బొంబాయి జూలయి 8:—సహకారోద్యమముతో సంబంధించిన వారి యుపయోగములకు పరపతి సంఘముల గురించి గ్రంథ మొకటి బొంబాయిలో దొరకనమువారు ప్రకటించి దీనిని పరపతి సంఘ ప్రాంతీయ ఈజ్యంతు గారు రచించినారు. దీని వెల 8 అణాలు.

కొకేయి నుదగ్గర యుండినందులకు శిక్ష.

బొంబాయి జూలయి 8:—శిక్షణ పట్ల ఆసక్తి మహమ్మదీయునియొద్ద 99 పాట్లముల కొకేయిను, యుండినందున ఒక సంవత్సరము ఖయిదు విధింపబడినది. ఈ 99 పాట్లములు రూమా రమి 91 వేల రూపములు లాగునట. ముద్దాయి దీనిని నొక పెట్టెలోనుంచి చాళివాని యింటిలో బాగ్ల చేసి నాడు.

విద్యాస్థానములు.

బొంబాయి జూలయి 8:—హిందూదేశములో సామాన్య విద్య నభ్యసించి విద్యార్థులు తమ జీవనోపాధిని సంపాదించు కొనుటకు కష్టము పెట్టబెట్టుకొని విద్యాస్థానముల స్థాపించుటకు సంకల్పించినారు. ఈ యంద్యమందు దభిమానముగల పుర ప్రముఖుల సభయొకటి నేటిసాయంకాలము బొంబాయి రాజదాని సంఘమువారిగుడులలో జరిగినది. దీనిన గురించి యేర్పాటులలో చించుటకును, చందాలు వసూలు చేయుటకును ఈ సభ కూడినది. కొంతవడి చర్చ జరిగిన తరువాత నిట్టి విద్యాస్థానము నెలకొల్పు నిమిత్తము స్థలము నిర్ణయించుటకు నిర్ధారణ చేయబడినది. ఈ స్థలనిర్ణయమునబట్టి యెంతోసామ్య కావలసినచున్నది అంచనా తెలియును.

ద్వారకస్థీమరు

కరాచీ జూలయి 8:—వాయువు తీక్షణముగ వీచుచుండుటచే టపాలను ద్వారక స్థీమరునుండి మరయొక దానిలోనికి మార్చుటకు సాధ్యముకాలేదు.

మచిలీబజారు మసీదు

కాన్పూరు జూలయి 8:—కాన్పూరులో బాగుగ చర్చించి మచిలీబజారు మసీదునగర్వకర్తలు దీనినిమాచ్చి కట్టుట కొక ప్లానును జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికి సమర్పించిరి. ఈసూచనకు స్థానికాధికారుల కభ్యంతరములేదు.

కాలమానము.

సిమ్లా జూలయి 9:—ముతుపవనమువలన వర్షము వృద్ధియై, దేశముయొక్క మధ్యభాగమున స్థిరపడినది. బంగాళాఖాతములో కలిగిన మార్పులలో కొంచెము భేదము కనపట్టుచున్నది అస్సాములో కొంచె మధికముగ నుండుట తప్ప ఆక్సిన యన్నిచోట్లను ఉష్ణము పరిమాణస్థితి యందుండెను. బర్మా, మధ్య ఇండియా, మధ్యపర్వతజాలలు, ద్వీపకల్పముయొక్క పడమటి తీరము, ఉత్తర హైదరాబాదు రాజధాని ప్రాంతముగల పడమటి భాగముల రాష్ట్రములలోను, శీమియు, ఉత్తర, పంజాబు, పశ్చిమోత్తరపర్వతజాలలు, తూర్పు గోదావరి, బొంబాయిదక్కను, చెన్న పురతీరపు ఉత్తరమునను, సర్వత్ర వర్షము కురిసినది. అస్సాము, ఒరిస్సా, తూర్పు సంయాక్త రాష్ట్రములు, కాశ్మీరము, దక్షిణహైదరాబాదు మైసూరు చెన్న పురికి ఆగ్నేయభాగమునను కొన్ని జల్లులు పడినవి

మాచన:—గుజరాతు, దక్షిణరాజపుతానా, మధ్య హిందూదేశము, బొంబాయిదక్కనుయొక్క పడమటను తూర్పునను వర్షముపొందును.

హరిశ్చంద్రపురము.

నాగేంద్రుని మహిమలు.

మల్లె నాగేశ్వరరావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

హరిశ్చంద్ర పుణ్యములోని నాగేంద్రుని మహిమలు కొందరికలన విని ఇదివరకే విశ్వాత్రికా రాజముఖంబున తెలియజేసి యుంటిని. పొమ్మిత్తుల ప్రోత్సాహమువలన గడచిన ఆదివారము నెనున వెల్లిలి. పుట్టవైభాగమును మట్టిచెల్లులేదు. చిన్న తుమ్మచెల్లుండినవనియు, వానినే కొట్టివేసినట్లును చెప్పుచున్నారు ఈపుట్టకు మూడుదెసల చెల్లుతోతడికలు నిర్మించిరి. వైభాగముననున్న వేయబడియున్నది. ఈపుట్ట కృష్ణానదికి పడగ మల మా ప్రసన్నుని. సుమాదు వేయికివైగా శ్రీలు

వచ్చియుండిరి. కొందరు మంచినీరువగల వస్త్రములేధరించిరి. ఆవస్త్రములతోడనే వీరు ప్రస్తుతము బురదతో ప్రసరించుచున్న కృష్ణానదియందు జీరసానినూచరించిరి. తమసరి వీరిని జూచినయెడల పూర్వాకాశము మరి కొంచె మెచ్చుతగ్గుగా నూతనాకాశము వచ్చును. ఇది ప్రభుమానస్. ఇందులోకొందరు వరములు కావలయుననెడి కోరికకలెవారు. ఒక్కొక్కపర్యాయము సుమారేబడియని వరకు తడిగుడ్డలతో పుట్ట ముందరిభాగమును ప్రాణాచారములు పడెదగు. ఇది రెండవఅవస్థ. తల్ప మయమున వారలజూచిన ప్రతిమానపునకు నొకవిధముగ ఆశ్చర్యము కలుగగలదు. కొంతసేపటికి వీరందరు లేచెదరు లేచుట తోడనే కొందరువచ్చి అమ్మ యానాంధ్రుడు నీకేమివరమిచ్చి నాడని యడిగెదరు. దోస పండ్లనిచ్చి నాడనియు, ఉగురి న్నెల నిచ్చి నాడనియు సగము కుట్టిపోయిన గుమ్మడిపండ్ల నిచ్చినాడనియు, సంతసముతో చెప్పకొనుచు పుణ్యముపోవునను భయముతో కొందరు తడివస్త్రములతోడనే స్వగృహభిముఖులై వెడలెదరు. కొందరు లేచి తమ దక్షిణహస్తమును నాగేంద్రునిగా ఉపయోగపరచి పాములవాడు పామునాడించునపుడు పొమ్మలు ఆడునో ఆచేతితో నట్లే త్రిప్పుచుండురు. నోటితో బుసలు కొట్టుచుండురు. వీరునులేచి వైవారివలెనే చెప్పవచ్చు వెల్లిపోవుదురు. దయ్యముపట్టిన శ్రీలుకొందరు. వీరును నదిలో స్నానముచేసి పుట్టయెదుటకు వచ్చెదరు. పిమ్మట వీరు పిచ్చిచూటలాడుచు నేడ్చుటకు ప్రారంభించెదరు. కొందరిట్టి శ్రీలను పట్టుకొని పోయెదవా లేదా అని రోషముతో భయపెట్టునటలు అడుగుచుండురు. ఈమె యేమేమో పిచ్చిసంగతులు చెప్పుచుండును. ఒకడు సిడకనుదెచ్చి ఒక శ్రీనితోటియందు పెట్టుటకు కాబోలు వెడవులవరకు బోనిచ్చిరి. అంతట నామెయే చేతితో తీసివేసెను. ఎంతిత్తూపువనియో ఆలోచింపును. ఇంకను భూతావేశముగ శ్రీలుచేయుచేపులలిచిత్రములు. దయ్యములుపట్టినవారిని మేళముతో పుట్టచుట్టు నూరేంచుచు త్రాటితో మధ్యమధ్య మరకలంబించుచుండురు. కొంతవడికి పోయినది పోయినదని చెప్పెను. అంత వారలు స్వస్థానమునకు చేరుదురు. పుట్టకు పదిగజములదూరమున పంచములకుగాను రెండు రాళ్లుపాటిరి. వారలు వైవారివలెనే జరిపిపోవుచున్నారు. ఈయూరిలో కొందరికిని, వైకుంఠపురము వైష్ణవునికిని, నాగేంద్రుడు పడగ యెత్తుకొనివచ్చి దర్శనమిచ్చినాడని అగ్రామవాసులు చెప్పినారు. వారినిమాచి పడగవిప్పి కొంతవరకు పుట్టయందు నిలచెనట. వచ్చినప్రతివారును కాని అధికాకంటె నెక్కువకానుక వేయరు. ఇట్లు వేసినవి పదునాలుగురూపాయలు వచ్చినవి. తాడికొండ ప్రేక్షకునుంచి ఒక కానిప్రేక్షకులు కుమ్మక్కగా నిచ్చినారు. ఇతడు క్రిష్టియన్ అయినందున జనసమర్థి మునందు జొరబడి కొన్ని పిచ్చిచర్చల నాపుటకు వీలులేదున్నది. కాబట్టి ప్రేక్షకువారు యిద్దరు మాద్రులజాలను కానిప్రేక్షియును సప్లయించేయించి దయ్యములు పట్టినవారిని యెదుటవాచుచేయు దుండ్రములను మాన్పించెరుగాక. వచ్చినవారందఱు స్వగృహభిముఖులై వెడలునపుడు తీరముగా నీచువాయుప్రచారమువలన వీరికన్నులుండుపడు ఇసుకరేణువులనుప్రము కొంతమహత్వమును చూపించుచున్నది.

ఇండియా విమానముల చట్టము.

వైరట్టును, పెక్క్, ప్రకారము బొంబాయి గవర్నమెంటువారు క్రింద నమూదు కాబడిన స్థలములయందు విమాన సంచారము నిషేధించిరి. ఈ నిషేధము ఇండియా వైర్యముయొక్క విమానములకు సంబంధించదు.

- (1) సుకూరు, లాన్ డెన్ బ్రిష్టినుండి అన్ని వైపుల మూడుమైళ్ల లోపుగను.
- (2) కొట్టి, గిరుబందరులకు మధ్య సిందునది పంతుకు అన్నివైపులు మూడుమైళ్లలోపుగను.
- (3) మనోరా ఆకాశదీపముచుట్టు 5 మైళ్లు లోపుగను.
- (4) బూసనాల్ యెద్ద తపతీ పంతుకు చుట్టును మూడుమైళ్ల లోపుగను.
- (5) బొంబాయి, తాజుమాల్ హోటల్కు చుట్టు 5 మైళ్లు లోపుగను.
- (6) కిరిగూరు కొట్టుకు మూడుమైళ్ల లోపుగను.
- (7) ఏడేయందు జెనోవ్ కామకు మూడుమైళ్లలోపుగను. విమాన సంచారము నిషేధింపబడినది.

పుట్టపగలు దొంగతనము.

కలకత్తానుందు కాలేజీకియు, హరిసను రోడ్డును సమావేశముగు ప్రదేశమున నిద్రకు కన్నులు జరిగి యుండని దొంగతనమొకటి కడచిన ఆదివారమునాడు 12 గంటలకు జరిగినది. ఈప్రదేశ మెప్పుడును జనులతో నిండియుండును బండ్లు మున్నగునవి యెవఁతెగకుండవచ్చి పోవుచుండును ఈ రెండువీధులు కలిసిన స్థలముననే వైస్రయ్యునన సంఘముయొక్క భవమున్నది. ఈ భవనముయొక్క మరియొక భాగములో నిండియును ఎంపాకియను నిలవబడు దుకాణ మొకటికలదు. దీనికి గోరీచంద్రుడు అధిపతి. ఇట్లుండ కడచిన ఆదివారము మధ్యాహ్న మిండు రోజు దుకాణము కట్టిపెట్టికొని యింటికి వెల్లిపోయెను. అంతట గంట నేపయిన తరువాత బంగాళీ చాబాకుడు తాళము చేతులమ్మువాని నొకనివెంట బెట్టుకొనివచ్చి పీధివైపుతాళములను తీయుట కేర్పాటుచేసెను తాను దుకాణదారుని నొకరుననియు, యజమాని తాళముచేతుల నెక్కడనోపెట్టి మరచిపోయెననియు, నిక్కడనుండి కొన్ని సరకులు తక్షణమే పంపవలసి యుండెననియు, నందుచే తాళములు తీయవలసినదని యజమాని చెప్పెననియు, అంగారాబాబు చుట్టుపట్టనుండి దుకాణదారులతో చెప్పెను దుకాణదారులందఱి నిజమేయనుకొనిరి. తాళము లమ్మువాడు గంటనేపు తంటాలుపడి తాళములుతీసెను. దానిమీద నితనికి కొంతసామ్యిచ్చి పంకిచేసి బంగాళీబాబు లోపలకు ప్రవేశించి వేయూరూపుములు ఖరీదుచేయు పట్టుపట్టు మున్నగునవి సేకరించి బండిలోవేసికొని మాపుగా వైలువేస్తేవనుకు గడిచెను ఈకథయంతయు జరుగుటకుపూర్వము, నిక్కడ కాపుకాయుచుండిన కానిప్రేక్షిలు కొందరుజూడగాండ్రును పోలీసులెవరగు తీసికొనిపోయి తిరిగి వచ్చునప్పటిని దుకాణము తెగదూరి యుండెను. దానిమీద పోలీసుప్రేక్షకులకు వస్త్రావసరముపని విచారణచేయగా నిదియంతయు మోగదని తేలికది. పోలీసు వారని నిపుణతతో తాళముతీసినవాని బాడలు తీసికొని తన కేమియు తెలియదని మెత్తుకొనెను. ఈసాహసకృత్యమును చేసిన బంగాళీబాబు యేమియు తెలియలేదు!

ఆయుర్వేదోపన్యాసము.

శ్రీమాన్ ప్రసన్న వేంకటేశరావుగారిచే శ్రీరంగములో స్థాపింపబడిన ఆయుర్వేద ఛత్వ వైద్యశాలకు తెలుసుటకై శ్రీమాన్ వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవా రచ్చటికిని తిరిగివచ్చునపుడు శ్రీమాన్ నివాక్ బహుమార్ డి. దేశకాచార్యులు డి. పి. డి. ఎల్. మొదలగు తిరుచనాపల్లి పురమందలి ప్రముఖులు ఆయుర్వేదమును గురించి యుపన్యసించుటకు ఆచార్యులవారినికోరి నిర్బంధించుటచే నిచ్చట నిలిచి ఆయుర్వేదము యొక్క స్థానశక్తి కతనుగురించి యొకయుపన్యాసమును చేసిరి. ఆసభకు నివాక్ షేషార్ శంకరయ్యులు డి. పి. గా రగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. మధురనాయక కుటుంబమునకు చేరినదియు శ్రీరంగ శ్రేత్రమున ననేక ప్రతిష్ఠాపనములజేసి యసామాన్యోన్మేషానించినదియునగు శ్రీమతి మంగమ్మగారి విశాలముగు ముంగురమున భవించెను.

శ్రీమాన్ నివాక్ బహుమార్ డి. దేశకాచార్యులు డి. పి. డి. ఎల్. రాయబహుమార్ విజయనాగువాచార్యులు డి. పి. ఎస్. గణేశయ్యులు డి. పి. డి. ఎల్. నాథాక్రిష్ణయ్యులు డి. పి. డి. ఎల్. అల్లశెట్టియ్యులు డి. పి. డి. ఎల్. పి. పి. కృష్ణమాచార్యులు డి. పి. పి. ఎల్. విజ్ఞాన మొదలయిన డి. పి. ఎల్. చాట్రి ఎం. బి. సి. ఎం. ఎస్. తనకామక్రిష్ణయ్యర్ డి. పి. ఎల్. మున్ను గాగల ప్రోత్సాహములను యింక ననేకులు పోరులకు సభనలంకరించిరి. సభాధికనము క్రిష్టావేసియుండెను. ఆసభ క్రి పండితులవారి యాచార్యులీశ్వరము శ్రీసామ్య ధ్యము మొదలగు వారిని ప్రస్తావించుచు గాదించిన యాగామి, పతిగారి యాంభోపన్యాసముతో సభయుపురమింప ప్రార్థనలపన్యాసము ముగిసిన కాకు శ్రీమాన్ గోపాలాచార్యులవారు కవితాశిష్యులు చెలంగుచుండ లేచి ముగి కంఠధ్వనతో శ్రీత లాశ్వర్యంతోషముల ముగిసెట్లు తమభావయం మువ్వసించిరి. అందలి సార శము నిందు వ్రాయుచున్నామః— ఈ సభాధికనముకు లు

నుండియు వ్యాప్తిని కెంది వేదములయందు ప్రశంసించబడి యుండు నాయులైన నంపరాజులను ప్రభుమనున పేరు లక్షణ బ్రహ్మను భేదించి ప్రేమితులగు నందరియందు క్రమక్రమాభివృద్ధియందును కన్పించు కొలదియు అందరి విశేషాంశంబుల నతి నిష్ఠాభిముగ కనుగొని నిత్యంబున కాశ్యప, భేద, బాతుక, చరక, సుశ్రుతాది మహర్షులు అభ్యాసాదుల సౌకర్యముకొరకు దీనిని 1 తల్యంత్రము, 2 కాలాక్రమ తంత్రము, 3 కాయచికిత్స, 4 అగదతంత్రము, 5 కౌమారశ్చక్రము, 6 భూతివిద్య, 7 రసాయనతంత్రము, 8 వాచికరణ తంత్రము, అని యెనిమిది భాగాలుగా విభజించి యీ యస్త్రాం గములయందును సంపూర్ణముగ నవిశేష సామర్థ్యముననుగు యుత్పన్నమైన జ్ఞానమును లోకహితముకొరకు గ్రంథరూపముగ చేర్చి యుంచెనున్నాడు. అట్లంత్రద్వారములయందు మహర్షుల నిరతితయ మేధాశక్తికి నిధానమైవలయు నా కౌమార శ్చక్రము లెక్కినవానితోబాటు కాల గ్రహవశంజై కార్యము నంది నశంప సిద్ధమైయున్నది. ఆర్యమహర్షి పుంగవులచే సంపాదితమైన యీ సిద్ధాంతమును ప్రకృతులకును స్వభావములకును అనుగుణమై మనదేశమున నున్నవలె యుండు నోప ధులు మొదలగువానిచే నల్పభక్త్యయమున సిద్ధమయ్యెదగిన యాద్యములం గలిగియుండుటచే మనకెంతయు ననురూప మైనది. ఇప్పటి పాశ్చాత్య వైద్యపుంగవులు గొనచుండు యాద్యములు సారవంతములే యైనను అందఱేకములు మన ప్రకృతుల కనుగుణములుగ నుండును. మరియు ప్రమాణ వజ్రా కృతి నామ జాత్యాది బాహ్యోందియ జ్ఞానవిషయముగ నీ తిని బట్టి నిర్ధారించబడిన యోగధుల యొక్క రసవీర్య ప్రభావంబులను వివేకాదులచే నేరింగి నిష్ఠ యించి యున్నారు. అట్టి నిష్ఠితులైన యావిషయము లిప్పటికిని పాశ్చాత్యుల సాయనిక పరిక్షలకు సుసహమలైయుండుటచే తద్దేశ్యములకుగూడ నీ సిద్ధాంతమున భక్తిశక్తులు నాసక్తియు కలుగుటకు కారణమైనది. అట్టి మన శాస్త్రీయ వైద్యక పద్ధతులు అనేక కారణములచే మనకిప్పుడవశ్యక ములే యైనను ఉదాసీన భావంబున మిన్నకుండిమామచుండుట కడుశోచనీయమును అనాపాదకంబుననుట కారతయు సంది యములేదు. కావున నార్యసంబిదికి చెందిన మన మందరమును సంపూర్ణమైన శ్రద్ధాభక్తులతో నీయాయుర్వేద సిద్ధాంతమును పునరభ్యసించుచు నీ యశ్వత్థకిండ్లెచ్చి దేశంబునకును లోకంబునకును మహాపకారమును చేయగలగుదురని నమ్ముచున్నా డను. ఆను మొదలగు విషయముల మిగుల రసయుక్తముగ నుపన్యసించిరి. కిదప నెంతోనెక్కువ కాలేలోని మత్యూతపు ప్రాధాన్యము బి. ఏ. పద్మనాభశాస్త్రీ గారివిషయమునే కొంత తిదవు ముచ్చటించిన వెనుక నింకెవర కభావంబున మునింగి యుంటినునియు నట్లు మన పూర్వులశక్తియుక్తులు దెలిసివా రింతవర కగుపడలేదనియు మధ్యమధ్య నెటుపన్యాసముల నొంగుచుండిన మిగుల నుపయుక్తముగ నుండుననియు నికముం దాయుర్వేదయాద్యములనే యుపయోగింప శక్యము వహింప నలయుననియు జెప్పకొనను కరతాశ్చక్రములచే తమ యామోదమును దెలుపుచు జను లానందభరితులైరి. తరువాత నగ్రాస నాధిపతిగారి దీర్ఘోపన్యాసముతో సభ ముగిసెను. అని తిరుచు నాపల్లినుండి ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

వృత్తాంత లేఖలు

[మా విశేషములనంద్రముంజి]

గుంటూరు వార్తలు.

వేదాధ్యయనము గౌరవించుట.

గుంటూరు జూలై 8:— నైజాము యలాకా చెన్నూరు గ్రామ కాపురములగు స్వయంభట్ల సీతారామాచార్యులు వారు వేదాధ్యయనముందు సగౌరవ, పదము, క్రమము, జట, మాల, శేఖ, భృజము, దండము, రథము, భూ, చెప్పటయందును, సకల భాషలలో కృష్ణాక్షరి చేయుటలోను మిగుల సమర్థులగుటచే వారి శక్తులను జూచి యానందింప కుతూహలముతో మా పురమందు రెవ తేదీన శ్రీతోరేటి అప్పారావు పంతులు గారి కృపామందును, 5 వ తేదీన కాలాచురుమందును, సభలు గావింపబడినవి. అనధానలవారు నైజిరించిన విషయము లలో గొను నైపుణ్యమును జూపి సభ్యుల మన్ననలకుఁ బ్రాప్తులయిరి. వీరి మేధాశక్తికి మా పాఠులు మెచ్చుకొని అనధానల వారిని సగౌరవముగ నన్యాయించిరి.

వీడుకోలువిందు.

మాపురమంగు కాలేలో నుపాధ్యాయుడుగానున్న శ్రీ. ఎం. అప్పారావు గారు బి. ఏ. గారు ఉన్నత విద్యా

స్థానము కాలేటి వీడునుటచే విద్యార్థులు 6 వ తేదీని అప్పారావుగారి కొక వీడుకోలువిందు గావించిరి. నాటి సభకు శ్రీ ఆర్. రామయ్యయ్య 20. ఏ., ఎల్. టి., గారు అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి. ప్రభుమనున మత్యూల మాలచే అప్పారావుగారి సభాధ్యక్షులను, నలంకరింపజేసిరి. అనంతరము భాగ్యోదయము, మృదంగ వాయిద్యములతో గానము చేయబడినది. కిదప కాలేలో నుపాధ్యాయుడయినరావుగారు, పాలపత్రి రామమూర్తిగారు అప్పారావుగారి సుగుణ సందర్శిని, సమర్థులను, విద్యార్థులతో మైత్రినిగూర్చి ముచ్చటించిరి. కిదప ఆంధ్రభాషలో సన్మాన పత్రము చదువబడినది. వారినిగూర్చి చామర రాజశేఖరరావు అను విద్యార్థిచే రచియింపబడిన పద్యములు చదువబడినవి. కిదపట సభ్యులందఱును అల్పాహారము లానంబడినది. అప్పారావుగారి పురోవృద్ధికి భగవంతుడు సహాయపడుగాక యను దీవెనతోను కరతాశ్చక్రములతోను సభ ముగింపబడినది. విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు కలసి యొక ఫోటోగ్రాఫును గూడ దీయించుకొనిరి. ఒక సవరుపైట్టి అప్పారావుగారి కొక బంగారు పతకము నిచ్చెదమని విద్యార్థులు వాగ్దానము జేసిరి.

గ్రాంధికభావ.

కెర్రాపురము హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు లగు శ్రీ కూచి నరసింహము, బి. ఏ. గారు మాపురమందలి హైస్కూలులో శ్రీ కాశీ కృష్ణమూచార్యుల వారి యాజమాన్యము క్రింద 7 వ తేదీన గ్రాంధిక కాంధ్రభాషావశ్యకతను గూర్చి యొక యుపన్యాసమును గావించిరి. నాటిసభకు పురమందలి యువోగ్యుగ్గులు, న్యాయవాదులు, విద్యార్థు లాదిగాల సకల జనులు విచ్చేసిరి. ఉపన్యాసకుల యుపన్యాసముయొక్క సారాంశముల నిందు బొందుపఱచెదను:—

నేను నైజియమును గూర్చి నాలుగు స్థలములందు ముచ్చటించితిని. వారందఱు నా అభిప్రాయముతో నేకభవిం చిరి. ఈమందలము తిక్కన, శ్రీనాథ, భాస్కరాది కవిపుంగవుల కునికెట్లగుటచేతను, మీరు ఆంధ్రభాషాభిమాను లగుట చేతను మీయభిప్రాయమును గూడ బడయుటకై నిక్కడ కేలేంచితిని. గ్రామ్యభాషాసంగ్రహము (ప్రారంభమై సుమారు నాలుగు వత్సరములేయైనను నీ స్వల్పకాలములోనే గ్రాంధిక భాష చాలమట్టుకు ఊజించినది చెప్పనొప్పును. కట్టుబాటులు లేనికవిమున, వ్యాకరణ విషయము లేనంబును విద్యార్థులు స్వేచ్ఛగా తమ వాక్యలలో అన్యపదములను, గ్రామ్య పదములను చేర్చి భాషను ధ్వంసము చేయుచున్నారు. యూని వర్సటివారు ఈనూతన ఆంధ్రమును పాఠశాలలో నేర్పాటు చేయుటకు ముందు ఆంధ్రపండితుల యభిప్రాయములను గొని నట్లులేదు. పత్రికలలో విమర్శింప నవకాశము నిచ్చినట్లులేదు. అట్లుగావించుట కెంతలకు సాహసించిరో తెలియకొని.

పూర్వము మనలో వచఃగ్రంథములు లేవు. కొంతకాలము నకు చిన్నయనూరి మాత్రమొకగ్రంథమును (వాసి మాండ్యకం దయ్యెను. కాని యది కఠినపదభూయష్టమైనందున అంతగ నర్థబాసాన మొదకరముగ లేదు. అనంతరము శ్రీ కంధుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు సర్వజనలకు గ్రామ్యమగుటకుల వచన గ్రంథములను రచించి మనకు మార్గదర్శకు లైరి. నూతన పుస్తకము ద్రోక్కిన పంతులుగారి గ్రంథములు ఆంధ్రదేశజాల మన్ననలకు పాత్రమయ్యెను. తరువాత చిలకమర్రి లక్ష్మీనర సింహము గారు మొదలగు వారు సులభ శైలిలో వచన గ్రంథములను రచించి భాషకు మన్నన చేచ్చిరి. కిదందఱు నూతన ఫక్తి గ్రంథములను వ్రాసినను వ్యాకరణమును మీరలేదు. కట్టుబాటును దాటలేదు. కాని అనంతరమైనవోట్ల సంఘము విడదీసి సులభముగా గ్రామ్యమగునట్లు లిఖించిరి.

ఇప్పుడన్నో మనగ్రామ్య భాషా ప్రోత్సాహకులు వ్యాకరణవిషయముల లేక కట్టుబాటు లేక స్వేచ్ఛగా గ్రామ్యపదములను జేర్చి భాషా పతనమునకు కారకు లగుచు న్నారు. మన భాషలో పదములున్నను వానినివదలి అన్యపద ములను జేర్చు నుద్దేశ్యముతో కొన్నిటిని జేర్చుచున్నారు. ఇది మిగుల శోచనీయము. ఈరీతిగా భాష ఎప్పుటికినియోత్తమమును బొందజాలదు. మరియు వీరు ఆంధ్రభాష. నానాట ఊజించుటకు కారణము జనసామాన్యము నంతకు దెలియునట్టి గ్రంథములు లేవిచే నిట్టి నాశమునకు కారణముగ చున్నదని యొక కారణము చెప్పుచున్నారు దీని విషయమై నా అభిప్రాయమేమనగా! మనకు భాషయం దభిమానము లేకుండటం, ఆంధ్రభాషలో ప్రవీలయిన వారికి ఉద్యోగములు దొరకమి చేతను, ఆంధ్రపండితులకు తగినంత వేతనమిచ్చి యాదరించు వారు లేనందున, మనభాష నశించుటకు కారణము లనియు వక్కాణించిరి తరువాత నూతన ఆంధ్రములోని కొన్ని యసం దర్భములను నుదాహరణ రూపముగా జూపి యనేక విషయ

ములను గూర్చి మాట్లాడిరి. కథపట మన బాలకు నూతన ఆంధ్రములో వ్రాయబడిన గ్రంథములను స్కూలు ఖైసలు వగైరా పరిక్షలకు పాఠ్యకాదనియు, పూర్వమువలె గ్రాంధిక కాంధ్రములోని గ్రంథములనే నేర్పాటు చేయుట చిత్తమని యు, యూనివర్సిటీ వారిని కోరక నీవదని చెప్పి తమ యుపన్యాసమును ముగించిరి.

తరువాత ఉల్లిగండము రంగారావు బి. ఏ గారు గ్రాంధికాంధ్రావశ్యకతను గూర్చి కొంత ముచ్చటించి యొక తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. అయ్యది వంగిపురపు కృష్ణమూచార్యులు బి. ఏ గారిచే బలపరుపబడి యెక్కువ సభ్యులచే నామోదింపబడి తీర్మానింప బడినది. ఈవిషయమై బోలాది సోమయాజులు గారు, శ్రీరామ శాస్త్రీగారు, కొండా వెంకటప్పయ్యగారు, బి. ఏ. కా. రామయ్యగారు, మున్నగువారు గ్రాంధిక భాషావశ్యకతను గూర్చి మాట్లాడిరి. కాశీకూరి నూర్యనారాయణ రావు బి. ఏ. గారు ఖల్లాకేషగిరిరావు బి. ఏ. గారు గ్రామ్య భాషాభిమానముగ మాట్లాడిరి. ఉపన్యాసకులకు వందనము లొసగినపిమ్మట సభ ముగిసెను.

శ్రీరీశేషులగు కామేశ్వరరావుగారు.

నెల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా జిల్లాకు ఇకొప్పెక్కరు ఆఫ్ మాన్యుగానుండిన మంత్రపూడి కామేశ్వరరావు పంతులుగారు సుమారు వారము దినముల క్రిందట స్వస్థమైనది విన్నవించుటకు మిగుల చింతిలుచున్నాను. వీరికి మన చక్రవర్తిగారి జన్మదిన మహోత్సవ సమయమున “రాజుబహదూరు” అను బిరుదునుకూడ లభించినది. ఇది వచ్చిన వారము దినములకే పంతులుగారు పరలోకగతులైరి. వీరికి ఉపకారవేతన (పింగను) కాలము వచ్చినను పుచ్చుకొనక మిగుల శ్రమదీసికొనియుండిరి. వీరి సమస్య, ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానము, వివిధ శాస్త్రములయందలి ప్రవీణత, సుగుణసంపత్తి విషయమై కర్ణింప నలవికాదు. వీరి క్రింద వందలకొలది పాఠశాలలున్నను, వందలకొలది ఉపాధ్యాయులున్నను, ఏకిని శ్రమనియ్యక, వారి పదవికి భంగము చేయక నెమ్మదిగా తపస్వలను జేవ్వచు, కడుప్రేమతో మూడు జిల్లాల ఉపాధ్యాయులను జూచుచుండిరి. మన ఆంధ్రలలో గొప్ప పదవిని బొందినవారలో వీరికొక్కరు. వీరి మరణము అందఱికి దుఃఖకరముగానున్నది. వీరి కుటుంబీకులందరికి మా సానభూతిని దెలుపుచు, భగవంతుడు వారి యాత్మకు శాంతి నొసంగుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. వీరియందు సానభూతి కనబర్చుటకై యిక్కడ కాలేటి ఒక్కదినము మూయబడినది.

జూబులు.

I

వీరభద్రరావుగారి కుమారులై

అయ్య!

జూలై నెల 2 వ తేదీనాటి మీనుప్రసిద్ధమైన యాంధ్ర పత్రిక (దినపత్రిక) లోవృత్తాంతములను కీర్తి కతోనున్న కలమునందు “.....శ్రీయత చిలుకూరి వీరభద్రరావు పంతులుగారి నెదకుమార్తె గోదావరిలోపడి చనిపోయినది.....” వ్రాయబడి యున్నదనిని జూచి చాలచింతించితిని. ఈవృత్తాంతము ప్రకటించబడినదినిబట్టి యామె బలవంతముగా గోదావరిలోపడి చనిపోయిట్లు దుర్మృత కలిగించుటకకకాశ మిచ్చుచున్నది. శ్రీయత వీరభద్రరావు పంతులు గారు మావీలూరులో నున్నప్పుడు వారి నెదకుమార్తెయొక్క యోగ్యత నేను బాగుగ నెలుగుదును. అప్పుడొకడు, ఈతిరు వాత కూడ నెలుంగుదును. బలవంతముగ నాస్థానాత్మ్య జేసి కొనెడిదికాదు; ఇదిసత్యమాయని సందేహించి. తుదకు జైవి కముగానేను కొద్దుపనిమీద కొవ్వూరు ప్రసరిసి వచ్చినది. నేనచ్చట ఆమె మరణముయొక్క యాగ్యతను గుఱించి విచారించగా, ఆమెయొక్క మఱుదిగార్చి ఆసాదాబ్ధక మనియు, ఏతెక్కిర్చుకో సంబంధించిన విషయలో మరయేవి యో తినినోనిపోయి, గోవుపాదముల క్రిందనుండి గోదావరిలో పారవేయుచుండగా, క్రొత్త గోదావరియొక్క వేగమున అనుగున కొనికొని పోవుచు పైకి మథాప్రకారముగా నున్న యెడ్డుపై నెలుచుండుటచే నదివిరిగి, ఆమె యాకస్మికముగా గోదావరిలో గూలి చనిపోయినదియై తెలిసినది. మీపత్రికయందు ప్రచురమైన యావృత్తాంతము ఆమె బలవన్మరణము కొందెని మాయూరివారిలో చాలవంది దరఖిప్రాయపడుటకు గాగణమైనందున, మాపురమిషులయొక్కయో మీపత్రికా పాఠకు లిట్లపోహము పడినవాకైనను వారి యొక్కయు దుర్మృతను దొలగించ నివశ్యసంశ్యకమునువోదిన పత్రికయందు ప్రచురపఱప వలసినది ప్రార్థించుచున్నాను. వారణాసి పాఠశాలరావు.

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

The Irish Home Rule.

Situation in Ulster.

Near Breaking Point.

LONDON July 8.—A telegram from Belfast to the Times describes the situation in Ulster as near breaking point. The Volunteers, says the message, are most impatient, asking when they are to use their rifles.

Amendments Adopted.

Lord Crew accepted the amendment proposed by Viscount Middleton providing that the excluded area be administered by a Secretary of State instead of by the Lord Lieutenant. The amendment introduced by Viscount St. Aldwyn reducing the Irish representation at Westminster to 28 was adopted.

Earl of Halsbury.

The Earl of Halsbury said that, unless the Government told the Opposition what recommendations it was going to make in the Commons regarding amendments the Amending Bill ought not to be passed and the Government would be responsible for the bloodshed.

Ulster Exclusion Unconditional.

LONDON July 8.—During the Committee stage of the Home Rule Amending Bill in the House of Lords to-day, the clause providing for the exclusion of Ulster by counties was deleted and the amendment proposed by Lord Macdonnell embodying the scheme of Home Rule for the whole of Ireland was rejected as impracticable. Lord St. Aldwyn's amendment totally excluding Ulster within the time limit was adopted by 138 votes to 39.

Seizure of Arms.

Arms worth twelve-hundred pounds, have been seized in Londonderry. They were being moved as furniture.

Mr. Acland's Apprehensions.

LONDON July 9.—Mr. Acland, Parliamentary Under Secretary for Foreign Affairs, speaking at Huntingdon, said that the Liberals had shut their eyes to Ulster's preparations for war while the hope of settlement remained, but that if that, failed and the Government were defied force would be met by force whatever the consequences.

The Finance Bill.

LONDON July 9.—In the House of Commons the proposal to guillotine the Finance Bill was accepted by 260 votes to 175.

India Council Bill.

Comments on the Rejection.

The Westminster Gazette.

LONDON July 8.—"Westminster Gazette" regrets the House of Lords' high handed action against the India Council Bill which it describes as out of all proportion to anything that can be alleged to be necessary.

Pall Mall Gazette.

"Pall Mall Gazette" says that the rejection will bring the Government back to the realisation of the fact that the Government of India ought to be carried on as far as possible in consultation with the opposition. The journal hopes that the action of Lords will eventually result in an agreement between Parties on a modified measure.

The "Times"

In an editorial article discussing the political situation the "Times" says:—"The House of Lords having met the widespread desires of the people of India by rejecting the mischievous and revolutionary Council of India Bill (ought) now to get to the practical business of the Amending Bill. None can doubt that the Government is reeling from the succession of sharp reverses. We doubt whether any Ministry so near disintegration dare face the terrible dangers involved in a refusal to endorse the Lords' peace proposals."

Indian Loans.

Government Loan Success.

LONDON July 8.—The Indian Government Loan issue is being quoted at from par to quarter premium.

S. I. Ry. Loan Oversubscribed.

The South Indian Railway Loan has been closed, being oversubscribed.

Suffragette Outrages.

Bombs

LONDON July 8.—Two Suffragettes were observed by Watchmen placing large bombs by Burns Cottage. A Watchman managed to capture one of the miscreants and also the bombs.

TELEGRAMS.

French Naval Disaster.

Torpedo Boat Sinks Submarine.

LONDON July 7.—TOULON.—A torpedo boat sank a submarine during manoeuvres. Fortunately the crew were saved.

The Accident Described.

LONDON July 8.—TOULON.—The Submarine was travelling at the surface, hence most of her crew were on deck. Others rushed up as she sank into 170 fathoms of water, and were rescued by the boats of warships. A heavy sea was running at the time.

Details of the Collision.

LONDON July 8.—TOULON.—It appears that the submarine "Calypso" collided with the submarine "Circe" in the course of evolutions. The former has been abandoned in 500 feet of water. Two petty officers died of exposure and one is missing.

Stefannson's Expedition.

OTTAWA.—It is feared that eight members of the Stefannson's Arctic Expedition who were believed to be on Wrangel Island (See June 10th) have perished. They include two Scotchmen, an Englishman and a Frenchman.

Accidental Death.

LONDON July 8.—Inquest was held to-day on Sir Denis Anson and Bandsman Mitchell (see July 4th). Duke and Duchess of Rutland and other distinguished personages were present. Witnesses said that Anson was the life of the merry party. Counsel announced that Mitchell's widow and child would be provided for. The Coroner paid tribute to the bravery of Mitchell and Count Benckendorff and the Jury brought in a verdict of accidental death adding that Anson was quite sober but full of fun.

Indians in British Columbia.

"Komagata Maru" Affair.

Return of the Indians.

LONDON July 8.—VICTORIA.—Indians on board the "Komagata" announce that they are willing to return to Hongkong. They have appealed to Dominion Government for financial assistance. Venture cost £15,000. Gurdit Singh blames London and Ottawa Governments on the ground that both knew before the vessel left Hongkong of the plan in hand but raised no objections. The vessel will probably sail within a week.

Advance of Mullah.

LONDON July 8.—ADEN.—The reported advance of Mullah on Burao is not confirmed.

INDIAN TELEGRAMS.

(From Our Own Correspondents)

SOUTH INDIA,

Travancore Chief Court.

Buckingham Stephens Case.

TRIVANDRUM July 8.—To-day the hearing of the Buckingham Stephens murder appeal was resumed, when Mr. Mullore K. Govinda Pillai resumed his arguments on behalf of Mrs. Stephens, the second prisoner. He discussed the evidence let in regarding the implication of his client and came to the conclusion that it would not stand, especially in view of the contradictory nature of the evidence of some witnesses. He then proceeded to examine the contents of the letters written by Mrs. Stephens and showed that there was absolutely nothing improper or out of the way, or at any rate nothing which would justify the charge of improper intimacy between the two prisoners. He dwelt elaborately on this point because the Judge had said that improper intimacy was the motive for the crime. Mr. Govinda Pillai then said that, in the light of human inclinations and experience a crime of the kind attributed to his client could never have been perpetrated by a woman whose conduct had as he said all along been one that would be shown by an ordinary lady endowed with humane ideas of passion love and attachment to her husband.

Mr. Govinda Pillai concluded at 4 PM when Mr. V. Subba Iyer Head Sarkar Vakil began to address the Court on behalf of the Government. He said his friends Messrs. Seshaiyer and Govinda Pillai had remanded that the Judge of the lower Court delivered judgment on the

TELEGRAMS.

next day after the hearing was closed, that fact was sufficient to show the perfunctory nature of the judgment that the Judge did not weigh the evidence and come to a dispassionate judgment and that therefore his conclusion was not valuable. Mr. Subba Iyer was of opinion that the expedition with which judgment was delivered in such a case was highly complimentary to the Judge, and that it could not be said on that account that it contained any immature conclusion or opinion not founded on sound data. He said only three causes were possible for the death of Stephens, namely accident, suicide or homicide. Much effort was not necessary to show that death was not accidental. He then observed that he would prove it was not suicide but homicide. He had not concluded his address when the Court rose for the day.

BOMBAY.

Cocaine Smuggling.

A Mahomedan named Nazirhusain has been sentenced at Bombay to one year's imprisonment for being in illicit possession of thirty-three original packets of cocaine valued at ninety-one thousand rupees. Accused left the box containing the drug in a washerwoman's house for safe custody.

Educational Colonies.

BOMBAY July 8.—A meeting of some prominent citizens interested in Captain Petavel's scheme of establishing self-supporting educational colonies in India was held this evening in the rooms of the Bombay Presidency Association with a view to formulating the scheme and raising funds for the purpose. After a lengthy discussion it was decided to select a place for starting such a colony where it will be possible to make an estimate of funds necessary for such undertaking.

India Council Bill

Press Comments on the Rejection.

The Times of India.

SIMLA July 8.—Commenting on the rejection of India Council Bill by the House of Lords the "Times of India" Bombay, says:—"The principle on which the Bill was framed is so completely in opposition to the real trend of Indian polity and the materials on which it is based are so entirely lacking owing to the secretive manner as to reject the measure and pave the way for fresh consideration of the question of the urgent need of the India Council reform in full consultation with the interests in this country vitally affected."

Other Bombay Papers

The "Advocate", Bombay, and the "Civil and Military Gazette", Lahore, rejoice at the rejection of the Bill.

Marconi Station for India.

At Kirkee.

BOMBAY July 8.—Two Marconi Engineers Messrs. Cook and King, have arrived in Bombay from England to supervise the construction of a Wireless Station in Deccan to form the link in India of the Imperial Wireless Chain. They are now proceeding to Poona. Mr. Cook in an interview stated that a station will be erected at Kirkee, but beyond saying that the station will be a high power one of modern type, could not give details. The erection will be commenced in the course of next few days and it is anticipated that two years will pass before the station will be ready for working. This station will be the third of the Imperial Chain to be put in hand. Work has already commenced with the erection of stations in England and in Egypt.

A Pearl Merchant's Insolvency.

BOMBAY July 9.—Public examination of Sheikh Abdul Rehman, Prince of Arab pearl merchants, whose insolvency caused such panic in pearl market, was commenced yesterday before Chief Clerk, Insolvency Court. Insolvent's schedule showed liabilities over 29 lakhs out of which creditors to the extent of sixteen lakhs are secured. The approximate value of these securities is nearly twenty lakhs. Taking into consideration good and doubtful assets there will be roughly a deficit of about five lakhs. Examined by Counsel he stated his failure was due to demands of creditors. Although he lost pretty heavily in the race course, it had nothing to do with his failure. Besides racing he lost five to ten thousand rupees at playing cards. Further enquiry was adjourned.

The Hon'ble Mr. Gillan.

LONDON July 9.—Hon'ble Mr. Gillan, Member of Commerce and Industry, Government of India, is at present in Bombay and yesterday afternoon he met Committee of Indian Merchants Chamber Bureau and subsequently members of the Bombay Chamber of Commerce. Several matters of interest to commercial community were touched upon in a speech by Sir Fazlulbhooy Currimboy and the points raised were replied to by Mr. Gillan.

TELEGRAMS.

The Late Archduke Ferdinand.

Memorial Service.

BOMBAY, July 9.—Impressive Requiem high Mass for the repose of souls of Archduke Ferdinand and Consort took place in church of Holy Name yesterday morning. Invitations to all leading officials, foreign consuls and representatives of Austro-Hungarian and German Colonies in the city had been sent out by Consul for Austria-Hungary and there was a very large and representative gathering to express sympathy with a nation in sorrow.

Delayed B. I. Steamers.

Cause of Delay.

BOMBAY, July 7.—The B. I. Company's steamer "Kasara" (1195 tons) due in Bombay on Sunday from Busreh via Karachi had not reached here till last evening. Anxiety was felt in Bombay on Monday evening when it was known that the "Kasara" had not arrived, combined with the report that the P. and O. Company's S. S. "Delta," bringing China mails, was also overdue. The "Delta" arrived at midnight and the cause of the delay is said to be heavy monsoon and rough sea. Her passengers were landed at Carnac Bunder this morning. The "Kasara" was signalled in Bombay harbour at 2 o'clock this morning. The "Dwarka," the disabled steamer, was sighted by the "Kasara" some miles off Porebunder with a broken rudder and she immediately signalled to Porebunder for assistance. Owing to rough weather the signal was not made out at the station. Consequently she had to go back to ascertain whether the "Dwarka" was safely anchored. This was partly the cause of the late arrival of the "Kasara" in Bombay.

S. S. "Dwarka"

Latest Information.

BOMBAY, July 8.—The latest information received by the British India authorities state that the "Dwarka" is lying safely anchored off Porebunder. Messrs. Mackinnon and Mackenzie are sending the boat "Baroda" this afternoon from Bombay to the disabled steamer, and if the weather permits, the mails and passengers will be transhipped and taken to Karachi. If not, she will tow the "Dwarka" back to Bombay with the mails and passengers. The weather conditions enroute to Karachi are at present very bad, and transhipment may be found impossible. Communication with her is difficult owing to bad weather, and she had to decline assistance from one or two passing steamers, including the "Kasara" and the "City of Paris."

Mails on Board.

Last week's English mails for Karachi on board the steamer "Dwarka," which broke down in the storm, are to go by a relief steamer to Karachi if it is found possible to tranship them at sea, otherwise they will have to remain on the "Dwarka" until she reaches Bombay, to which port she is being slowly towed.

Transhipment Impossible.

KARACHI, July 8.—Transhipment of mails from "Dwarka" has proved impossible owing to violent weather.

Arrived in Bombay.

KARACHI, July 9.—The disabled S. S. "Dwaraka" has arrived in Bombay under her own steam with English mails for Karachi which will now be sent hither probably per S. S. "Varela."

PUNJAB.

Punjab Defamation Case.

Session Judge's Order Set Aside.

LAHORE, July 8.—In the case of defamation brought by Pandit Rambhaji Dutt Chaudhari against the Editor and proprietors of the "Punjab Samachar," a vernacular weekly, the latter obtained stay of proceedings order from the Sessions Judge, Lahore, pending the disposal of the appeal against the order of conviction in the "Desh" newspaper defamation case, of which the facts are similar. Justice Chevis has now, on the application of Pandit Rambhaji, set aside the stay order, remarking that to block the proceedings in this manner at the eleventh hour is objectionable, that Magistrates are liable to be transferred, and then proceedings may have to be re-started, and that defamation proceedings should not be stopped.

The Late Mrs. Hansraj.

Final Meeting With Her Son Denied to Her.

LAHORE, July 9.—Indian Press both Hindu and also Muslim in commenting on Mrs. Hansraj's death express appreciation of the action of the special Sessions Judge, Delhi, in granting the accused Balraj permission to interview his mother lying on her death bed but regret that the deceased's last wish could not be fulfilled owing to the alleged refusal of the police to be responsible for Balraj's safe custody.

TELEGRAMS.

UNITED PROVINCES.

Machili Bazar Mosque.

Plan for Alterations.

CAWNPORE, July 8.—After considerable discussion in the Committee the Trustees of Machili Bazar Mosque have submitted a plan of alterations to which local officials have no objection. The plan has been submitted to the District Magistrate.

BENGAL.

Suit by Bengal Masonic Association.

For Specific Performance of Agreement.

CALCUTTA, July 8.—The High Court to-day Justice Imam disposed of the suit brought by the Bengal Freemasons' Trust Association against Messrs. H. Jones and J. J. Hyam for specific performance of an agreement by the defendants with regard to premises No. 10, Park Street, which was the Grand Lodge of Bengal. Defendants built a house which abutted on the Grand Lodge premises, and negotiations were entered upon between the parties, defendants agreeing to pay two thousand rupees donation to the Bengal Masonic Association and one rupee annual license for every aperture open. The defendants failed to carry out the agreements, and hence the suit, which was undefended. His Lordship granted a decree against the defendants.

Chittagong Political Murders.

A B. L. Candidate Arrested.

CALCUTTA, July 9.—A Dacca paper says that on Sunday last the Police arrested Nilkuntla Bhattacharjee in connection with Chittagong political murder. Just before daybreak Police raided the boarding house No. 105, Nawabpur Road, Dacca, searched all the rooms and finally arrested Nilkuntla, who had come there only a few days ago to appear at the B. L. Examination. He is son of the late Pandit Shib Chunder Sarababhoum of Nalchiti in Barisal and was a teacher in Patya High School in Chittagong.

Calcutta Football Matches.

CALCUTTA, July 8.—There were two matches played this evening in connection with the Indian Football Challenge Shield competition. The Royal Irish Rifles, the holders beat Port Commissioners by 2 goals to love. The game was not of high order but spectators mustered strong to see the Irish play. The losers lost a few beautiful chances and had quite as much of the game as their opponents. In fact the Irish played below expectation. In the other game the Seebpore College beat Eastern Association, an Indian team, after an even game by 3 goals to 2.

Coal in Bhamo District.

CALCUTTA, July 9.—Inquiries both here and in Rangoon show that considerable scepticism or even actual disbelief exists regarding the reported finding of a rich vein of anthracite coal in the Bhamo district. Coal is well known to exist in Bhamo but only of soft ligneous deposits of little fuel value. In such circumstances anthracite can hardly be expected in the same neighbourhood.

Two More Dacoities.

At Shibpur and Basirhat.

CALCUTTA, July 8.—Two more dacoities are reported one at Shibpur near Howrah and the other at Basirhat in the Twenty-four Pargannas district. In the Shibpur dacoity which took place on Monday night seven upcountry men armed with knives, daggers and lathies and faces painted, attacked the shop of Bhutnath Dey. Villagers came to the assistance of Bhutnath in large numbers, when the dacoits dispersed. In the Basirhat case which also took place on Monday night a gang of dacoits attacked the shop of Monohar Chuckerbutty. They tortured Monohar who raised a cry. Shopkeepers and villagers turned out and there was a fight between dacoits and villagers in the course of which both parties were wounded. Eventually dacoits succeeded in making good their escape.

BURMA.

Parsi Religious Dispute.

The Rangoon Defamation Case.

RANGOON, July 8.—Appearing to-day before the District Magistrate, Messrs. Connell and Vakharis asked that the hearing of the Parsi defamation case be not resumed on Friday and Saturday as previously arranged owing to Mr. Murzaban having left the case, but be adjourned. His Worship fixed July 24th and 25th for the hearing.

Railway Breaches.

RANGOON, (E. B. S. Ry.) July 8.—Breaches near Basu-gaon have been repaired. On and from the date through communication has been restored for all traffic. Down Assam mail passed safely at 19 hours.

Invasion of China.

By Straits Settlements Chinese.

RANGOON, July 7.—The Chinese Government, says the "China Daily News", reported on the 18th June to the British Legation that it had received information that an invasion had been planned by the Straits Settlements Chinese numbering 30,000 who intend to proceed to China in three chartered steamers. The steamers are to pass Hongkong and visit Macao and Swatow. At the latter port they will be met by a body of three thousand picked rebels. That the Government takes this report seriously indicates the state of nerves at present existing in Peking. It will be remembered that it was reported early in the week that Dr. Sun yat Sen left Japan and had gone to South Yunnan which was stated to be his destination.

GENERAL.

Co-operative Societies' Manual.

For the guidance of the public connected with the co-operative movement, the Bombay Government have published a manual for Co-operative Societies. The publication is compiled by Mr. Ewbank, Registrar of Co-operative Societies, and priced annas eight.

Disaster in Arabian Sea.

Nine Persons Drowned and Mail Bags Lost.

SIMLA, July 8.—A disaster in the recent storm in Arabian Sea is reported. It appears that, owing to non-arrival of the usual steamer, the Bhuj mails patched on the 27th June were being sent across the Gulf of Kutch from Tuna to Razi by a country boat. The boat foundered, nine out of the ten passengers it contained and also the mail guard perishing, while thirteen mail bags were lost.

Reward for Bravery.

Shaik Mohideen Tindal.

Awarded the Albert Medal.

A very pleasant duty was performed by Captain G. S. Hewett, officiating Director of the Royal Indian Marine, this morning on board the R. I. M. S. "Dufferin" in the presence of the officers and Crews of all Royal Indian Marine ships in the harbour when he presented to Shaik Mohideen Tindal of Stokers in R. I. M. S. "Lawrence" the Albert Medal which was awarded in circumstances detailed by Captain Hewett as under. His Majesty King Emperor has been graciously pleased to bestow upon Shaik Mohideen Tindal of Stokers R. I. M. S. "Lawrence" the Albert Medal for gallantry in saving life at sea which he has earned under the following circumstances: On the 14th April 1913 when charging a gas buoy on the Shat-el-Arab river an explosion on the buoy suddenly occurred. Stoker Shaik Mahomed who was employed in filling the buoy with carbide of calcium and was on the buoy at the time, was knocked senseless and was enveloped in the flames inside the cage of the buoy. Tindal Shaik Mohideen (though not on duty) seeing the imminent danger of his shipmate and also that the officers who were superintending the filling of the buoy had been thrown across the deck from the explosion with great presence of mind and daring ran forward, jumped from the lower roon on to the buoy, fought his way through the flames and dragged Shaik Mahomed out of the cage and into the water where he remained supporting his shipmate until a boat which had been lowered came to his rescue. The Government of India on the recommendation of the Director, Royal Indian Marine, brought Shaik Mohideen's gallant conduct to the notice of his Majesty's Government who have now been pleased to confer on Shaik Mohideen the great distinction of the Albert Medal.

All-India Weather.

SIMLA, July 9.—Monsoon rainfall has increased and has concentrated in the central parts of the country. Disturbance in the bay has undergone little changes. Temperature is generally normal except in Assam where it is in slight excess. Nearly general rain has fallen in Burma, Central India, Central Provinces, west coast of the Peninsula, north Hyderabad and local in west United Provinces, east and north Punjab. North-west Frontier Province, East Rajputana, Bombay Deccan, north Madras coast. Few falls also occurred in Assam, Bengal, Orissa, east United Provinces, Kashmir, south Hyderabad, Mysore, South-east Madras. Chief falls are:—Port Blair 4 inches, Victoria Point 3, Mergui 2, Monywa 1 Khotia 1, Neemuch 1, Khindwa 1, Hosangabad 1, Soni Rai pur 1, Saugor 1, Pachmarhi 3, Nagpur 1, Bombay Marmagao 1, Karwar 5, Hyderabad Deccan 1, Mercara 2, Calicut 3, Ootacamund 1.

Forecast—Increase of rain in Gujarat, south Rajputana, central India west and north Bombay Deccan.

క' ఫ హ రి.

సీసా 1-కి రూ 1-0 0 వి. పి. సహా రూ 1-4-0

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్గు శీతకాలమున ప్రబలించు దగ్గు. శ్వాస కోశముల సూక్ష్మ నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బ సము, తుయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసినపండు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ఫ హ రి చూ ర్ణ ము.

చిన్న డబ్బీ 1-కి 0-8-0. (6 డబ్బీల మందు గలది) 1-కి వెల రూ 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసపీస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానిక మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట నుంచిది.

క ల రా మా త్ర లు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా స్ట్రెగువలనే ఒకవిధమైన అంటుజ్వరము. ఇది గాలియందు నీటియందుపరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గ్రహణిమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బంక విరేచనములు, జగట విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నిలిచిపోవును వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గుణము వెంటనే కనుపడును.

మూ ల శం క కు తై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనముదగ్గర చర్మము లాపుబారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది పైత్యకోశపు మందతవలన (Torpil liver,) గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలావరోధమువలన బహిర్దేశమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విషవక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.

గ జ్జి కి తై ల ము.

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేషభాధను గలిగించుచున్నవి ఈతైలమును నాలుగుపూటలురాచిన తప్పక పనిజేయును

కు ఘ్ట కు తై ల ము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

ఈతైలము పొడలు, బొట్టి, తెలుపు, నలుపు, కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

చుండుకు నూనె.

వెల సీసా 1-కి రూ 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెనురాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగఁ జెరుగఁ గలవు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

అ మృ తాం జ న ము

అన్ని నొప్పులకు లోకవిఖ్యాతమైన పరమామృతము.

AMRUTANJAN

(REED)

A SOVEREIGN REMEDY

FOR

Head-Ache, Rheumatism Neuralgia, Chest Colds, Sprain, Stiff Joints, Dislocations, Skin diseases, Toothache, Backache, Cuts, Bruises etc.

PRICE ANNAS EIGHT ONLY.

FREE SAMPLE FOR ONE ANNA STAMPS.

RINGWORM OINTMENT.

Positively Cures Ringworm and Dhobi itches in three applications.

PRICE ANNAS SIX ONLY.

Aromatic Tooth Powder.

Cleans Teeth, Stops Bleeding, hardens gums, Taste pleasant.

PRICE ANNAS TWO ONLY.

CAN BE HAD OF ALL CHEMISTS & DRUGGISTS.

Amrutanjan Depot.

109, FREER ROAD, BOMBAY. 9, JEHANGIR STREET, MADRAS.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. లేక నెం. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

మోహిని తైలము.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి వెల 0-12-0 లు.

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మెదడుకు చలువజేయును. కండ్లకు చలువజేయును. వెండ్రుకలు మెరుగును. వెండ్రుకలు రాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపుజేయును. మనోహరముగా నుండును. సువాసన గలిగి యుండును. వేలకు వేలు సీసాలు విక్రయము. తప్పకకొనుట యుక్తము

ఇది మనోహరశ్రమము జేయు విధ్యార్థులు, స్త్రీజులు, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర, నిశ్రాంతి నిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యము లకు ప్రాప్తగు కురులను మనోహరముగ జెంచి కాపాడును. ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు.

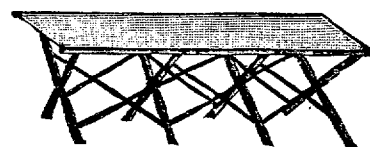
వ జ్ర గు ల్లి క లు.

దీని వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్త పుష్టియు, సరఫటుత్వమును కారణములు రక్తపుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాచూచుమునలనను, జీతేంద్రియత్వమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖరోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును దీనివలన శుక్లనష్టము, స్థూలము, శక్తిలేకుండుట, అగ్నిమాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును వైజ్యబులకు వజ్రగుళికలు వజ్రాయుధమువంటివి

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 9, జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

Gold Medal Camp Cot

అమెరికా దేశములో చేయబడిన

క్యాంపుకాట్.

ఈ క్యాంపు మడతమంచము 1000 పాపల బరువును భరించగలదు. 6 అడుగుల 4 అంగుళముల పొడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 3 అంగుళముల నైపు. మంచము ధర 9-0-0 మంచము మడిచితెట్టు సంచి 2-0-0 దోమతెర 4-0-0 దోమతెర కర్రలు 2-0-0 ఈసామాను అన్నింటితో పూర్తి ధర 16-8-0 అధ్యాత్మ రెండు రూపాయలు పంపవలయును.

సామగ్రి అమృతాంజన వర్తకశాల:-రామకోటి బిల్డింగులో గలవు ఉత్తరములు :- గౌతా అందు కంపెనీ,

57, ఆదెప్పనాయక వీధి, (ఎ. పి) మద్రాసు. అనివాయము.

(1-7-14)

భ వి వ్య క్. క్రయం రూ. ౨

జ న్న ప త్రి కా.

ఈమెట్టల జనన సంవత్సరము, మాస, తిథి, వార్షిక జననకాలముల జక్కగా వ్రాసిపంపవలెను మేమిచ్చిన జననకాలమును స్థిరపరచుకొని జనన సంవత్సర - అంక సంవత్సర మహాదశ మొదలగునవి చేర్చి శతవృత్తు జన్మశతాబ్ది, వాలాకిష్ట, దోషము మొదలగునవి యుండినంత తప్పిరిపో వై శాంతి దానా లంజేయుక్రమమున్ను, మాతాపితృవిష్ణుమున విచారించి శతవృత్తు నిక ముందు నిన్నున సంవత్సరములలో. నిట్టిగండములవలె రాగల విషయమును శతవృత్తుయొక్క, ఆయు వ్యవస్థాని విషయమునుసహ విశేషముగా వ్రాసి జన్మశతాబ్ది నిర్ధారించి పంపెదము.

బాలగ్రహ నివారణ మహాయంత్రము.

ఈమహాయంత్రము నొక వెండితామరతో శ్రేష్ఠ కర్ర పరిచి బిడ్డలకుం గట్టినచో ౧౨ సంవత్సరముల వరకు రాగల బాలారిష్టము ఖండితముగా పరిహారము గాగలదు.

బాలగ్రహ నివారణ యంత్రముతోచేరి జన్మశతాబ్ది : వెల రూ. 2

విలాసం:- పి. హెచ్. ఎం. సిద్ధాంతలు.

హరపాపహర్త (జిల్లా బల్లారి,

